

ภูมิหลังของการวิจัย

ความเป็นมาของการบริหารอาชีวศึกษาของไทย

การศึกษาของประเทศไทย เริ่มมีการบันทึกเป็นหลักฐานภายหลังที่มีการประดิษฐ์อักษรไทย ที่เรียกกันว่า "ลายสือไทย" ขึ้นในสมัยพ่อขุนรามคำแหง พ.ศ. 1826 มีการบันทึกหลักฐานเรื่องราวต่าง ๆ ไว้ในหลักศิลาจารึก

ลักษณะการศึกษาและโรงเรียนในสมัยสุโขทัย พอจะสันนิษฐานได้ว่า รัฐบาลวัดเป็นศูนย์กลางของประชาคม¹ ส่วนการอาชีพของไทยเท่าที่ปรากฏ และบันทึกไว้เป็นหลักฐานในหลักศิลาจารึกว่า อาชีพที่คนไทยยึดถือเพื่อการดำรงชีพในขณะนั้น นอกจากจะมีการทำนา ทำไร่ ทำสวน การประมง การปลูกสร้างบ้านเรือน มีการนำเอาช่างจีนมาสอนให้คนไทยรู้จักทำเครื่องเคลือบดินเผา ซึ่งเรียกกันว่า ดังโคลง อาชีพค้าขายเจริญรุ่งเรืองมา ดังจะเห็นได้จากหลักศิลาจารึก

¹ กรมวิชาการ, "จุดพัฒนาการศึกษา อันดัมที่ 1", ความเป็นมาของแผนการศึกษาชาติ (พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2504), หน้า 1.

หลักที่ 1 คำนที่ 1 บรรทัดที่ 18 ว่า "เมื่อตัวพ่อขุนราม เมืองสุโขทัย
 นี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองบเอาจากอบในไพร่ดูทาง เพื่อนจูงวัวไปค้า
 ขี่ม้าไปขาย ใครจักใครค้าขางคาว ใครจักใครค้าคามาตา ใครจักใครค้าเงินคาว
 ทองคาว ไพร่ฟ้าหน้าใส"

การเรียนการสอนวิชาชีพ เป็นลักษณะการถ่ายทอดความรู้ตามแบบ
 จากบิดามารดาไปสู่บุตรหลานของตน เป็นส่วนใหญ่

สมัยกรุงศรีอยุธยา การศึกษาเปลี่ยนรูปไปจากการศึกษาสมัยสุโขทัย
 บ้าง คือ ลักษณะของการศึกษาสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นไปในลักษณะรัฐศึลต่อกับ
 ประชาคม เพราะการศึกษาโดยทั่วไปตกอยู่กับวัด การศึกษาสมัยนี้ประเทศไทย
 เจริญมาก ในด้านอักษรศาสตร์และศิลปศาสตร์ วัดกับบ้านใกล้เคียงกันมาก

อาชีพของประชาชนสมัยนี้ ศาสตราจารย์ รอง ศยามานนท์³ ได้
 กล่าวไว้ในแถลงงานประวัติศาสตร์ เอกสารโบราณคดี หน้า 89 ว่า "ความเป็นอยู่
 ของประชาชนในเรื่องการทำมาหากินเจริญรุ่งเรืองมาก มีหมู่บ้านร้านค้าอยู่
 ค่ายล ๆ ไป แต่ละค่ายลก็ทำสินค้าขึ้นแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน ค่ายลที่ทำสินค้าชนิดใด
 ก็ได้อชื่อตามสินค้าชนิดนั้น เช่น ค่ายลที่ทำกระเบื้องขาย ก็ได้อชื่อว่า บ้านกระเบื้อง
 ค่ายลที่ทำปูนขาย ก็เรียกว่า บ้านศาลาปูน ค่ายลที่ทำไม้ไผ่ขาย ก็ได้อชื่อ
 บ้านป่าถ่าน ค่ายลที่ทำตะกั่วขาย ก็ได้อชื่อว่า ตลาดป่า ตลาดคัสเกวี่ เป็นต้น"

² ประมุขศิลาจารึกสยาม ภาค 1 หลัก 1 คำนที่ 1 บรรทัดที่ 18

³ รอง ศยามานนท์, "แถลงงานประวัติศาสตร์, เอกสารโบราณคดี",
 ประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา, (ปีที่ 1 เล่มที่ 2: พฤษภาคม 2510), หน้า 89.

และจากคำให้การของชาวกรุงเก่า เล่าถึงเรื่องการทำมาหากินของชาวกรุงศรีอยุธยา ซึ่งพิมพ์โดยโรงพิมพ์ไทย เมื่อ พ.ศ. 2457 หน้า 5 ว่า พลเมืองรู้จักทำมาหากิน โดยการทำกสิกรรม ทำไรนา พืชยกรรม แลกเปลี่ยนค้าขาย ทำการช่างหัตถกรรม เป็นต้นว่า จักสาน ทำหม้อไห คุม โอง ไซสำหรับใส่ข้าว ใส่น้ำ ราษฎรมีทรัพย์สิน มั่งคั่ง เจริญสมบูรณ์เป็นสุขสบายดี การอาชีพสมัยนี้จึงเจริญมาก โดยเฉพาะ การพาณิชย์และหัตถกรรม

การเรียนการสอนวิชาชีพ มีลักษณะคล้ายกับสมัยสุโขทัย มีการถ่ายทอด จากพ่อแม่ไปสู่บุตรหลาน และมีการนำบุตรหลานไปฝากฝังไว้กับวัด เจ่าสำนัก และบ้าน เจ่านาย โดยให้ทำงานตอบแทนในขณะเดียวกัน ก็ฝึกอาชีพไปด้วย เช่น ช่างปูน ช่างตีเหล็ก ช่างแกะสลัก พวกผู้หญิงก็ฝึกการครัว ทำกับข้าว ขนม เป็นต้น การปกครอง ในการฝึกสอนวิชาชีพที่ดีว่า เจ่าสำนักหรือเจ่าบ้านเป็นผู้ปกครอง และ เป็นผู้ที่จะอบรมให้การศึกษา ด้วยวิธีการเลียนแบบ แม้ว่าการศึกษาจะใฝ่ใจรัญขึ้นมากกว่าสมัยสุโขทัยก็ตาม แต่ยังไม่มียังโรงเรียน คงอาศัยวัดและสำนักอาชีพต่าง ๆ เป็น ที่ถ่ายทอดวิชาการศึกษาต่าง ๆ รวมถึงการอาชีพด้วย

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ในระยะแรก ก็คล้ายกับสมัยกรุงศรีอยุธยา คือ วัดและสำนักต่าง ๆ เป็นที่ให้ความรู้แก่ประชาชนพลเมือง รัฐหรือราชสำนักจะควบคุม ตลอดจนให้ความอุปถัมภ์ตามสมควร วัดและบ้านรับภาระในการให้การศึกษาและอาชีพ สมัยนี้ มีวัดเป็นที่เรียน มีพระเป็นครู ไม่มีสถานที่เรียนจัดไว้เฉพาะ การเรียนแล้ว แต่ความสมัครใจไม่มีการบังคับ จึงมีการสั่งสอนกันในวิชาหนังสือมากกว่าอย่างอื่น

ทางด้านอาชีพศึกษา มีการเรียนกันในครัวเรือน หรือ ทองถิ่น คล้าย กับสมัยกรุงศรีอยุธยา ในกรุงเทพฯ มีตำบลที่ประชาชนประกอบอาชีพ และ ฝึกอาชีพ ซึ่ง รู้จักกันมานานกว่า 70 ปี จนปัจจุบันก็ยังมีอยู่ เช่น บ้านบาตร บ้านดอกไม้ บ้าน พานถม บ้านปูน บ้านช่างหล่อ บ้านขมิ้น ถนนตีทอง ฯลฯ จึงสันนิษฐานได้ว่า สมัยนี้อาชีพต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นมากมาย มีการเรียนกันเป็นลำเป็นสัน มีครูฝึก

หรือสอน การฝึกหรือสอนก็ทำด้วยวิธีการเขียนแบบ

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2408
 Mrs. S.G. McFarland⁴ ได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกการฝีมือสำหรับสตรีและเด็ก
 ขึ้นที่จังหวัดเพชรบุรี และต่อมาได้ขยายขึ้นเป็นโรงเรียนหัตถกรรม สอนวิชาตัดเย็บ
 เสื้อผ้าสตรี

พ.ศ. 2411 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตั้งโรงเรียนหลวงขึ้น
 ในพระบรมมหาราชวัง โดยมีพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารียงกูร) เป็น
 อาจารย์ใหญ่⁵

หลังจากนั้น ก็ได้มีการตั้งโรงเรียนภาษาอังกฤษขึ้นที่พระราชวัง -
 นันทอุทยาน พ.ศ. 2422 ตั้งโรงเรียนมหาดเล็กหลวง พ.ศ. 2424
 โรงเรียนท่าแพนที่ โรงเรียนสำหรับลูกยาเขอ และโรงเรียนพระปริยัติธรรม พ.ศ.
 2425

พ.ศ. 2430 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตั้งกรมศึกษาธิการขึ้น
 โดยมีหัวหน้าจัดการเล่าเรียน มีตำแหน่งเป็นข้าหลวงผู้บัญชาการศึกษา⁶ และ
 โปรดเกล้าให้ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ ทรงบัญชากรมศึกษาธิการ กิจการของ

⁴ เสือตัน ศุภโสภณ, ประวัติการโรงเรียนราษฎร์ในเมืองไทย, (พระนคร:
 โรงพิมพ์สี่พร, 2514), หน้า 51-52.

⁵ กรมวิชาการ, ความเป็นมาของการบริหารการศึกษา, (พระนคร: มงคล-
 การพิมพ์, 2505), หน้า 1.

⁶ กรมวิชาการ, เรื่องเดิม, หน้า 1.

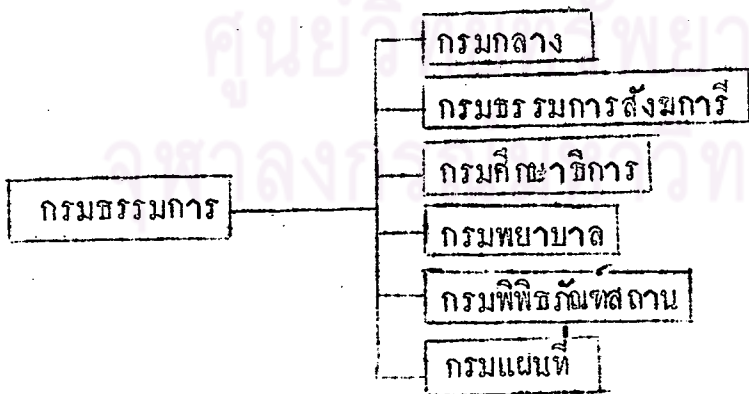
กรมศึกษาธิการในขณะนั้น มีโรงเรียนทั้งในกรุงและหัวเมือง รวม 34 แห่ง ครู 81 คน นักเรียน 1,995 คน มีโรงเรียนชั้นสูงอยู่ในพระนคร 5 แห่ง คือ

1. โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ เปิดสอนความรู้สำหรับข้าราชการ
2. โรงเรียนมหาธาตุวิทยาลัย ที่วัดมหาธาตุ เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม
3. โรงเรียนสราญรมณ์ คือ โรงเรียนหลวงของพระยาศรีสุนทรโวหาร
4. โรงเรียนสุนันทาลัย
5. โรงเรียนแผนที่

พ.ศ. 2432 ทรงจัดตั้ง กรมธรรมการขึ้น โดยมีกรมหมื่น - คำรงราชานุภาพเป็นเสนาบดี⁷

การแบ่งส่วนราชการกรมธรรมการ

พ.ศ. 2432 - 2434

⁷ กรมวิชาการ เรื่องเดิม, หน้า 7.

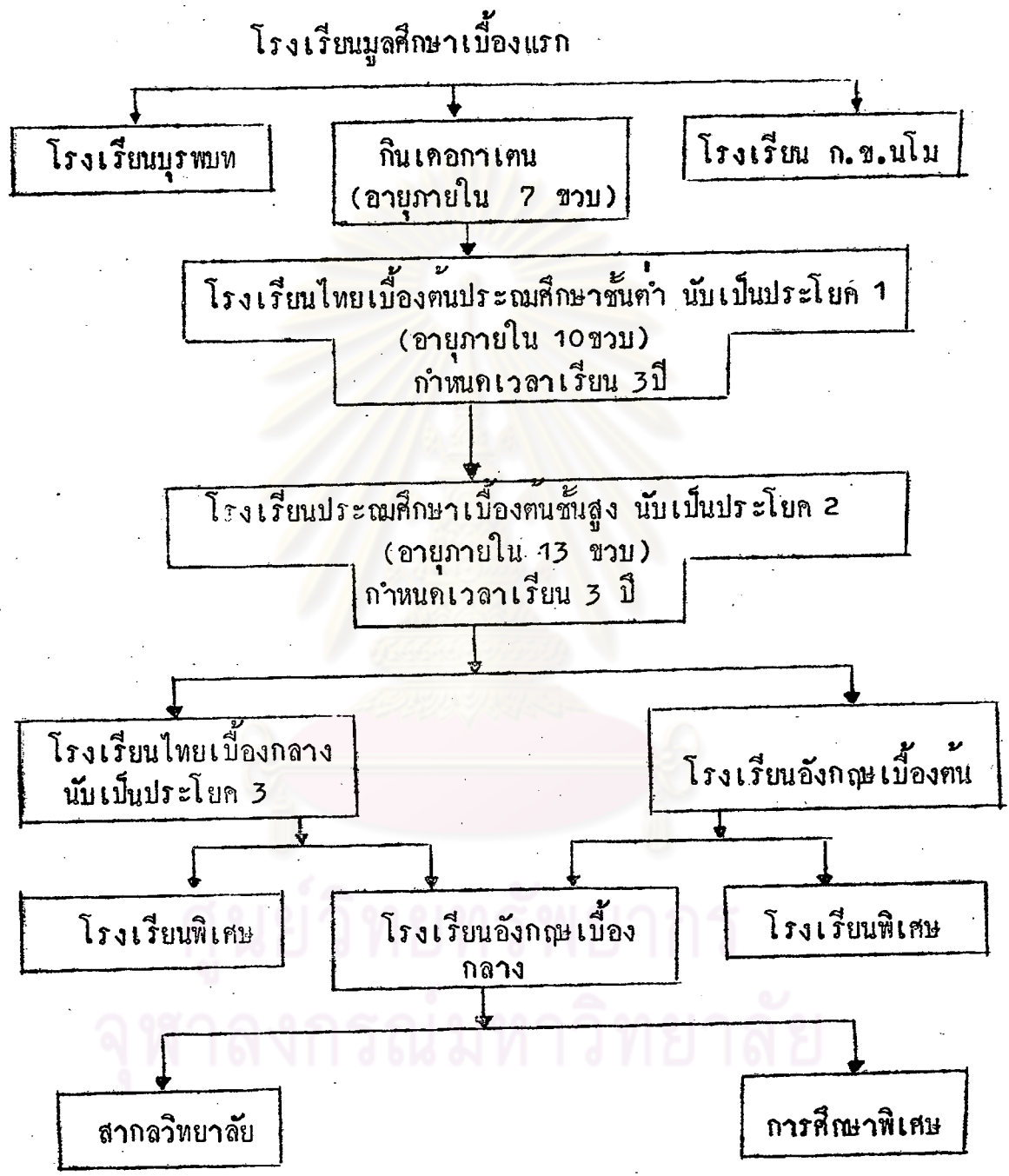
วันที่ 1 เมษายน 2435 ได้ประกาศตั้งกรมธรรมการ เป็น
 กระทรวงธรรมการ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อยายพระยาภาสกรวงศ์
 เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ มาเป็นเสนาบดีกระทรวงธรรมการ

ในปีเดียวกันนี้เอง ได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูชั้น โดยอาศัย
 โรงเรียนเด็กเป็นสถานที่เรียน โดยมีนายเอช.กรีน รอด ชาวอังกฤษ เป็น
 อาจารย์ใหญ่⁸

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁸กรมวิสามัญศึกษา, ประวัติกรมวิสามัญศึกษา, (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา,
 2500), หน้า 9.

โครงการศึกษา พ.ศ. 2441

แหล่งข้อมูล : กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, ความเป็นมาของแผนการศึกษาชาติ (พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2504), หน้า 173.

การศึกษาของไทยได้เจริญรุดหน้า พ.ศ. 2441 ได้มีประกาศ
ให้ใช้โครงการศึกษา ร.ศ. 117 (พ.ศ. 2441)⁹ ในโครงการศึกษานี้
ได้กำหนดชนิดการเล่าเรียนพิเศษขึ้น โดยระบุว่า ชนิดการศึกษาพิเศษนี้ เป็น
การเรียนเฉพาะสิ่ง หรือความรู้อำเพาะอย่างให้ชำนาญเป็นพิเศษ เป็นต้นว่า

1. ฝึกหัดผู้เป็นอาจารย์ ผู้รับราชการฝ่ายพลเรือน
และผู้รั้งวัดทำแผนที่
2. ศึกษาศิลปะ กฎหมาย การแพทย์
3. ศึกษาในการช่าง ทัศนกรรม ช่างกล อินเฮอร์เนียร์
4. เรียนการค้า การเพาะปลูก ฯลฯ
5. การสั่งสอนในวิชาและความรู้พิเศษอื่น ๆ

จากการที่ได้ประกาศใช้โครงการศึกษาชาติ ร.ศ. 117 เป็นต้นมา
ได้มีโรงเรียนอาชีพเกิดขึ้นหลายแห่ง เช่น โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ โรงเรียนแพทย์
โรงเรียนข้าราชการพลเรือน โรงเรียนกฎหมาย โรงเรียนรั้ววัดทำแผนที่ และ
โรงเรียนสุศิลป์

พ.ศ. 2443 ได้เปิดโรงเรียนราชแพทยาลัย และโรงเรียน -
ประณีตพิเศษภาษาอังกฤษ วิทยาลัยแพทยศาสตร์ และด้วยการเพิ่มวิชาเสมียนพนักงาน วิชา
การค้าขาย และ การบัญชี เข้าไว้ในหลักสูตร มีคนนิยมเรียนมากขึ้น และได้
เปลี่ยนมาเป็นโรงเรียนพลศึกษาแห่งแรกขึ้นที่ วัดมหาพฤฒาราม (วัดตะเคียน) เมื่อ
พ.ศ. 2445 เรียกว่า "โรงเรียนพลศึกษาวัดมหาพฤฒาราม"¹⁰

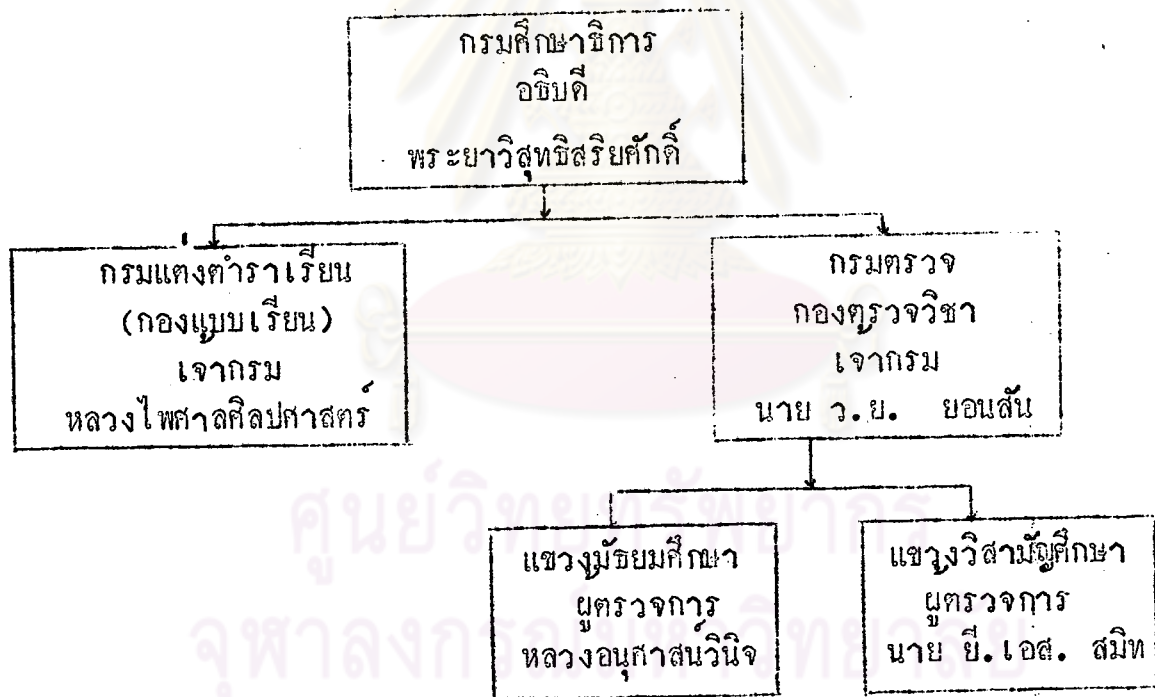
⁹ คณะกรรมการจัดงานฉลองเฉลิมฉลองวดีราชสมบัติ ครบ 100 ปี, การจัด -
การศึกษาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, (พระนคร: โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2511), หน้า 208-240.

¹⁰ ธรรมนูญ อัครพานิช, "ประวัติโรงเรียนพลศึกษา", คู่มือนักเรียน, -
นักศึกษา 2515, (พระนคร: วิทยาลัยพลศึกษาพระนคร, 2515), หน้า 3.

เมื่อปลาย พ.ศ. 2446 ได้มีการปรับปรุงงานในกรมศึกษาธิการ โดยยกกองตรวจโรงเรียนขึ้นเป็นกรมตรวจ กับยกการตรวจวัดของกรมสังฆการีมารวมในกรมตรวจนี้ด้วย และพร้อมกันนี้ได้เพิ่มกรมแต่งตำราเรียนขึ้นอีกด้วย

11
การแบ่งส่วนราชการของกรมศึกษาธิการ

พ.ศ. 2446

พ.ศ. 2448 เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เมื่อครั้งเป็นหลวง
ไพศาลศิลปศาสตร์ เจ้ากรมราชบัณฑิต¹² ได้ก่อตั้งกองช่างแกะไม้สำหรับพิมพ์
ภาพแทรกประกอบแบบเรียนของกระทรวงธรรมการ ต่อมาได้อโอนกิจการนี้ไปอยู่
กับสามัคยาจารย์สมาคม เมื่อ พ.ศ. 2450 เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ได้
เริ่มงานการฝึกอาชีพศิลปหัตถกรรมขึ้น โดยเปิดรับนักเรียนฝึกอาชีพในนามของ
สโมสรสามัคยาจารย์สมาคม ในฐานะกองช่าง อันเป็นสโมสรช่างของสามัคยาจารย์
สมาคม

พ.ศ. 2452 มีนักเรียนเพิ่มขึ้น จึงขยายเป็นแผนกนั้น แผนก-
กลึง และแผนกเครื่องรัก (ประคัมภัก)

ในปีเดียวกันนี้ งานของกรมศึกษาธิการมีมากขึ้น จึงได้ขยายงาน
โดยตั้งกองใหม่ขึ้นอีก 2 กอง คือ กองทะเบียนและรายงาน, และกองตรวจ -
การศึกษามณฑลกรุงเทพฯ โรงเรียนในแขวงมัธยมศึกษาและแขวงวิสามัญศึกษา
เป็นโรงเรียนที่สอนวิชาการร่วมกันมาก จึงได้ร่วมกันเป็นแขวงเดียวกัน เรียกว่า
แขวงพิเศษ โดยดูแลโรงเรียนชั้นอุดมศึกษา โรงเรียนวิสามัญศึกษา และ
โรงเรียนใหญ่ ๆ โดยทั่วไป ซึ่งแบ่งเป็นแขวงต่าง ๆ อีก 6 แขวง

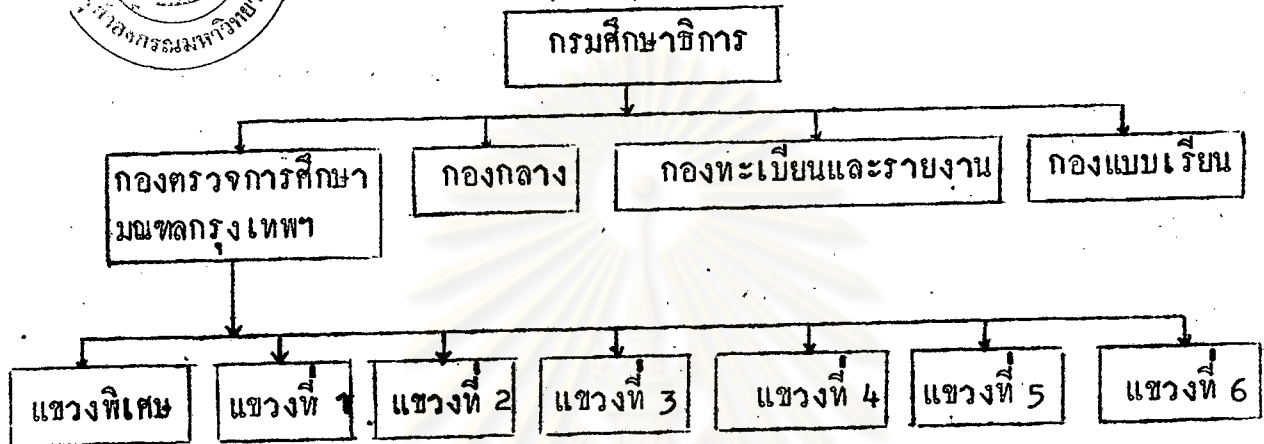
¹² หนู แสงศักดิ์, รวมบทความอาชีวศึกษา, (นครหลวงกรุงเทพธนบุรี:

โรงพิมพ์วิทยากร, 2517), หน้า 6.

การแบ่งส่วนราชการในกรมศึกษาธิการ

พ.ศ. 2452 - 2453

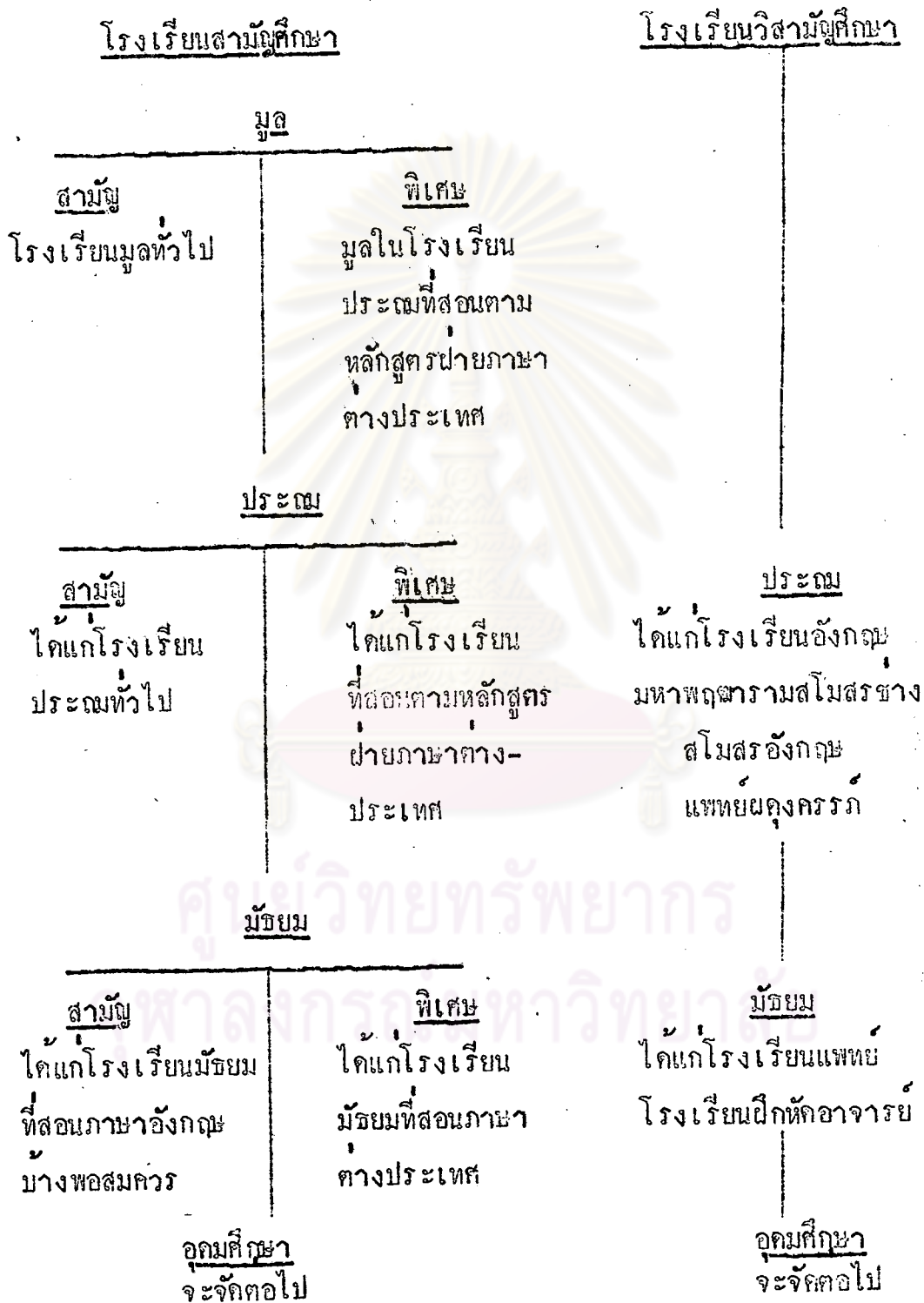

แหล่งข้อมูล : ญูเจือ อองคประดิษฐ์ , ความเป็นมาของการบริหารการศึกษา (พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2505), หน้า 29 - 31.

โรงเรียนในกรมศึกษาธิการ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
 ประเภทสามัญศึกษา และวิสามัญศึกษา ตามแผนการศึกษาของชาติ
 พ.ศ. 2452 ซึ่งประกาศใช้ในปีเดียวกันนี้เอง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการศึกษา พ.ศ. 2452 ¹³

พ.ศ. 2453 ได้เปิดโรงเรียนพาณิชย์การขึ้นที่วัดราชบูรณะ อีก
 แห่งหนึ่ง เนื่องจากมีผู้สนใจเรียนกันมาก และโปรดให้ยกโรงเรียนมหาดเล็ก อัน
 เป็นโรงเรียนฝึกหัดวิชาข้าราชการให้เป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือน ของพระบาท
 สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปีเดียวกันนี้เอง สโมสรช่างไม้เปิดแผนกเรียน
 เพิ่มขึ้น มีนักเรียนสนใจเรียนมากขึ้น แผนกเรียนที่เปิดขึ้น คือ ช่างฉลุ และ
 หัตถกรรมเครื่องโลหะ การเกาะขึ้นรูปสลักหินและการลงยา

พ.ศ. 2454 ได้มีการออกระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมโรงเรียน -
 วิสามัญศึกษา เพื่อสนับสนุนงานด้านพาณิชย์การและหัตถศึกษาให้เจริญก้าวหน้า โดย
 ได้กำหนดตำแหน่งผู้อำนวยการพาณิชย์กรรม และผู้อำนวยการหัตถกรรม มีเจ้ากรม
 เป็นผู้บังคับบัญชาชั้นสูงสุด คอยควบคุมดูแลบังคับบัญชาโรงเรียนอีกทีหนึ่ง ทั้งนี้
 เพราะกระทรวงมีนโยบายที่จะสนับสนุนการอาชีพศึกษาในด้านนี้

ในปีเดียวกันนี้ โรงเรียนฝึกช่างของสโมสรช่างไม้โอนไปขึ้นกับ
 กระทรวงธรรมการ และให้ชื่อโรงเรียนใหม่ว่า โรงเรียนหัตถกรรมราชบูรณะ¹⁴
 และจัดเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูพาณิชย์กรรม เกษตรกรรมและศิลปหัตถกรรมขึ้นด้วยใน
 ปี 2455 โรงเรียนหัตถกรรมราชบูรณะ ได้แยกออกเป็นสองฝ่าย คือวิชา
 หัตถกรรมและกลสิกรรมฝ่ายหนึ่ง และพาณิชย์กรรมอีกฝ่ายหนึ่ง โดยมีผู้อำนวยการทั้ง
 สองฝ่าย

พ.ศ. 2455 กระทรวงธรรมการได้จัดให้มีการแสดงศิลป -
 หัตถกรรมขึ้นเป็นครั้งแรก¹⁵ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้แนะนำและชักจูง

¹⁴ ชาญ แสวงศักดิ์, เรื่องเดิม, หน้า 7.

¹⁵ ปิ่น มาลากุล, ม.ล., "พิธีเปิดงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน
 ครั้งที่ 28 ", คำกรายบังคมพูด, (ฉบับที่: โรงพิมพ์โรงเรียนช่างพิมพ์เพชรรัตน์,
 2515), หน้าพิเศษ.

กุ่มบุตรกุดธิดา ให้หันมานิยมศึกษาวิชาที่ต่างอื่น ๆ นอกจากพิธีชกการ และรับราชการเหมือนอย่างแตกอน

พ.ศ. 2456 ในปีข้าราชการในกระทรวงธรรมการ ครู และนักเรียน ไคร่วมกันสร้างโรงเรียนอุทิศถวายในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กระทรวงธรรมการไคนำความกราบบังคมทูล พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ไคทรงทำพิธีเปิด เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2456 และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า "โรงเรียนเพาะช่าง"¹⁶ ในปีเดียวกันนี้เอง ไคเปิดโรงเรียนศิลปหัตถกรรมที่จังหวัดนครศรีธรรมราชอีกด้วย โดยให้ชื่อว่า - โรงเรียนศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช¹⁷ และไคขยายหลักสูตรประถมศึกษาใหม่ - เวลาเรียนถึง 5 ปี มัธยมศึกษา 8 ปี สำหรับชั้นประถมศึกษาที่ศึกษาออกจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อีก 2 ปี เป็นโรงเรียนประณวิสามนัญศึกษา ตามแผนการศึกษา พ.ศ. 2456 การศึกษาค่านวิสามนัญศึกษา (อารีพ) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาไม่มี จะมีในชั้นอนุศึกษาเท่านั้น.

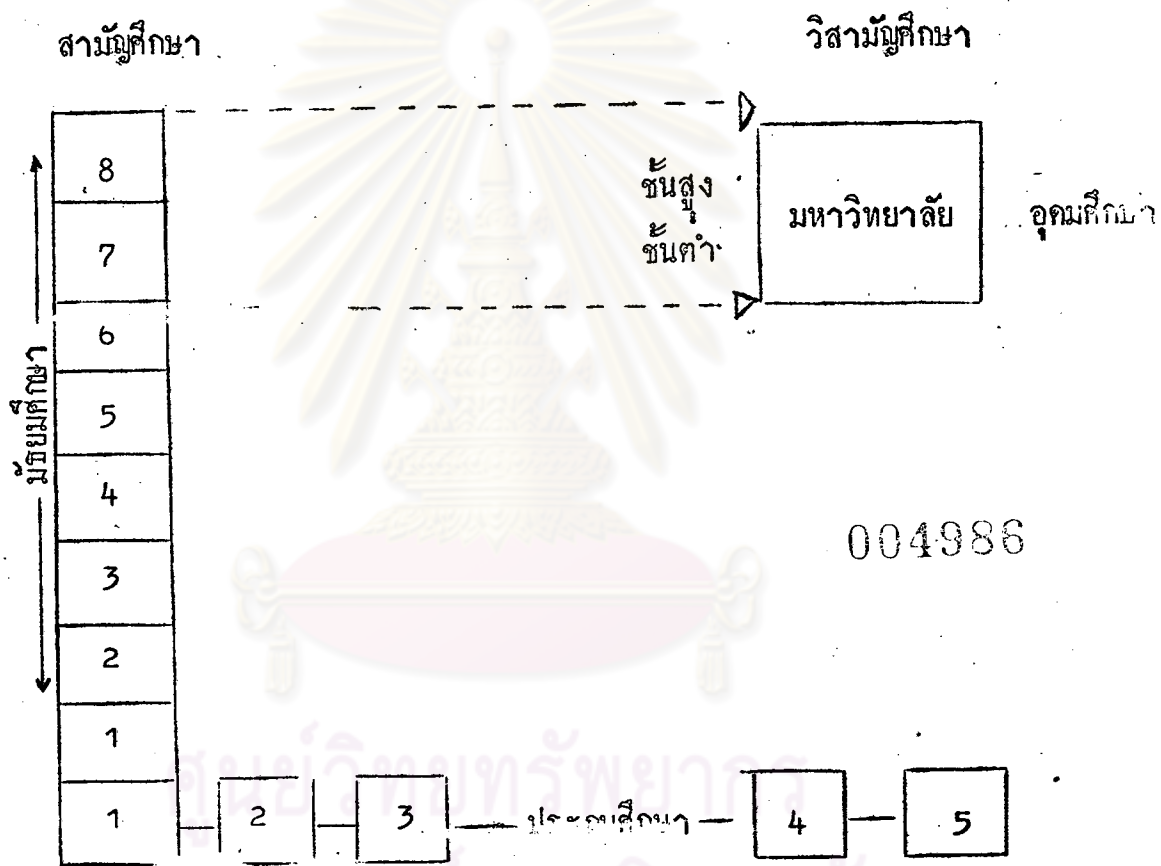
พ.ศ. 2457 ไคโอนโรงเรียนพิธีชกการราชบูรณะเข้ามาอยู่ในบริเวณโรงเรียนเพาะช่าง พ.ศ. 2459 จึงไคโรงเรียนพิธีชกการราชบูรณะไปรวมไว้ที่โรงเรียนพิธีชกการวัดมหาพฤฒาราม¹⁸

¹⁶ ฐนุ แสงศักดิ์, เรื่องเดิม, หน้า 7.

¹⁷ ภิรมอารีศึกษา, ประมวลบทความการบริหารโรงเรียน, (พระนคร: โรงพิมพ์สงเสริมอารีพ, 2508), หน้า 46.

¹⁸ ธรรมบุญ อักคพานิช, เรื่องเดิม, หน้า 14.

โครงการศึกษา พ.ศ. 2456

แหล่งข้อมูล : จกหมายเหตุแห่งชาติ, กอง, เอกสารรัชกาลที่ 6 แฟ้ม ศ.10,
 "จักรวรรดิศาสนาและการศึกษา", ประกาศนียบัตรโครงการศึกษา
 ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2456, เอกสาร ถ.1./17.

พ.ศ. 2458 ได้มีการแก้ไขแผนการศึกษา 2456 และประกาศ
ใช้เป็นโครงการศึกษา พ.ศ. 2458 กำหนดให้วิสามัญศึกษา มีตั้งแต่นั้นประถมศึกษา
มัธยมศึกษา ไปจนถึงชั้นอุดมศึกษา

พ.ศ. 2459 มีการแบ่งหน้าที่ราชการในกระทรวงธรรมการใหม่
คือ ให้แยกหน้าที่ในกระทรวงธรรมการออกเป็น 2 ภาค คือ การพระศาสนา
ภาคหนึ่ง และการศึกษาอีกภาคหนึ่ง โดยจัดให้มีตำแหน่งหัวหน้าภาคเป็นชั้นอธิบดี
เรียกเสียใหม่ว่า กรมธรรมการและกรมศึกษาธิการ งานในกรมศึกษาธิการแบ่ง
ส่วนราชการออกเป็น 5 กรม กอง คือ

1. กองบัญชาการ
2. กองสารบรรณ
3. กรมราชบัณฑิต
4. กรมสามัญศึกษา
5. กรมวิสามัญศึกษา

สำหรับกรมวิสามัญศึกษา (อาชีวศึกษาในปัจจุบัน) มีหน้าที่ควบคุม
ดูแลบังคับบัญชาโรงเรียนที่สอนวิชาเฉพาะสิ่งเฉพาะอย่าง สำหรับเป็นการประกอบ
การเลี้ยงชีพ กับโรงเรียนสตรี (เข้าใจว่า โรงเรียนสตรีสมัยนี้มุ่งที่จะให้เรียน
วิชาการบ้านการเรือนด้วย จึงให้มาขึ้นอยู่กับกรมวิสามัญศึกษา)

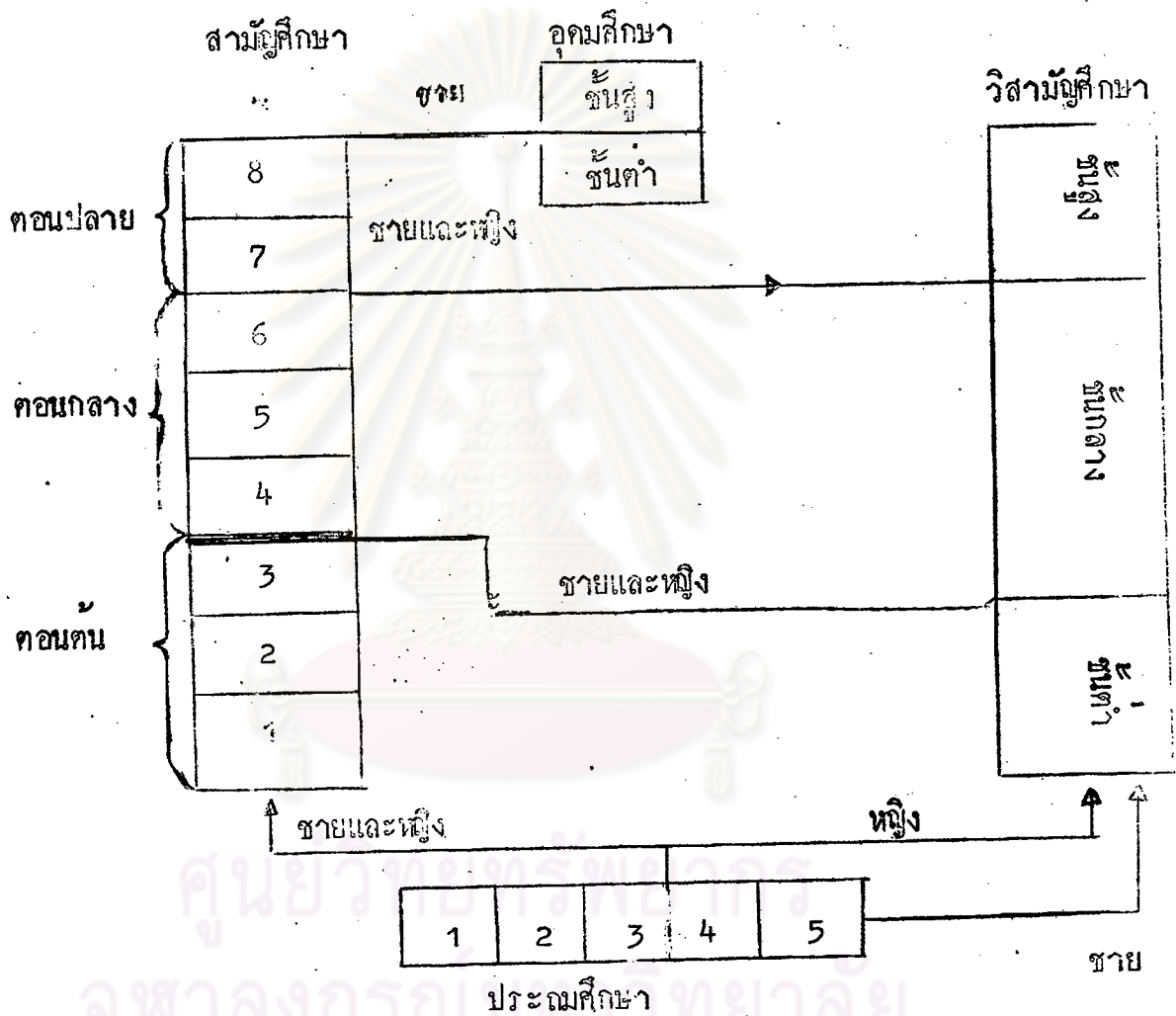
โรงเรียนพิชยการมหาพุทธาราม โดยย้ายไปอยู่วัดแก้วฟ้าล่าง¹⁹
และเปลี่ยนชื่อใหม่ เป็นโรงเรียนพิชยการวัดแก้วฟ้าล่าง ในพ.ศ. 2459

พ.ศ. 2460 ได้จัดตั้งการฝึกหัดครูประถมกสิกรรมขึ้น²⁰
โดยรับนักเรียนจากมณฑลต่าง ๆ มาเรียน 2 ปี แล้วกลับไปเป็นครูตามมณฑลต่าง ๆ

¹⁹ ขรรณบุญ อัครพาณิชย์, เรื่องเดิม, หน้า 14.

²⁰ กรมวิสามัญศึกษา, เรื่องเดิม, หน้า 16.

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2458

แหล่งข้อมูล : รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่ 8 พ.ศ.2458, หน้า 15.

ตามเดิม โดยไปเรียนรวมอยู่กับโรงเรียนฝึกหัดครูประถมสามัญที่หอวัง เรียกว่า
โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมหอวัง (กรุงเทพฯ) พ.ศ. 2461 จึงได้ -
ย้ายไปตั้ง ณ ตำบลพระปะโทน จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2462 ได้มีประกาศพระบรมราชโองการ ให้แยกกรม -
กรรมการไปเป็นกรมอิสระ สมทบกับกระทรวงวัง กระทรวงกรรมการจึงเปลี่ยนชื่อ
เป็นกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการจึงเลื้อยหน่วยงานอยู่ 3 หน่วยงาน
คือ กองบัญชาการ กรมศึกษาธิการ และ กรมมหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2463 ได้เปลี่ยนแปลงกรมราชบัณฑิต เป็นกรมตำรา
เนื่องจากมีพระบรมราชโองการให้ย้ายกรมกรรมการไปรวมอยู่ในราชสำนัก งานฝ่าย
ปริยัติธรรมซึ่งฝากอยู่ในกรมราชบัณฑิตก็ย้ายตามไปด้วย

พ.ศ. 2467 กองสอบไล่วิชาในกรมศึกษาธิการ เปลี่ยนเป็นกอง
สอบไล่ และตั้งกองออกแบบชั้นในกรมวิสามัญศึกษา และเปิดโรงเรียนฝึกหัดครู -
ประถมกสิกรรมบางสะพานใหญ่²¹ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

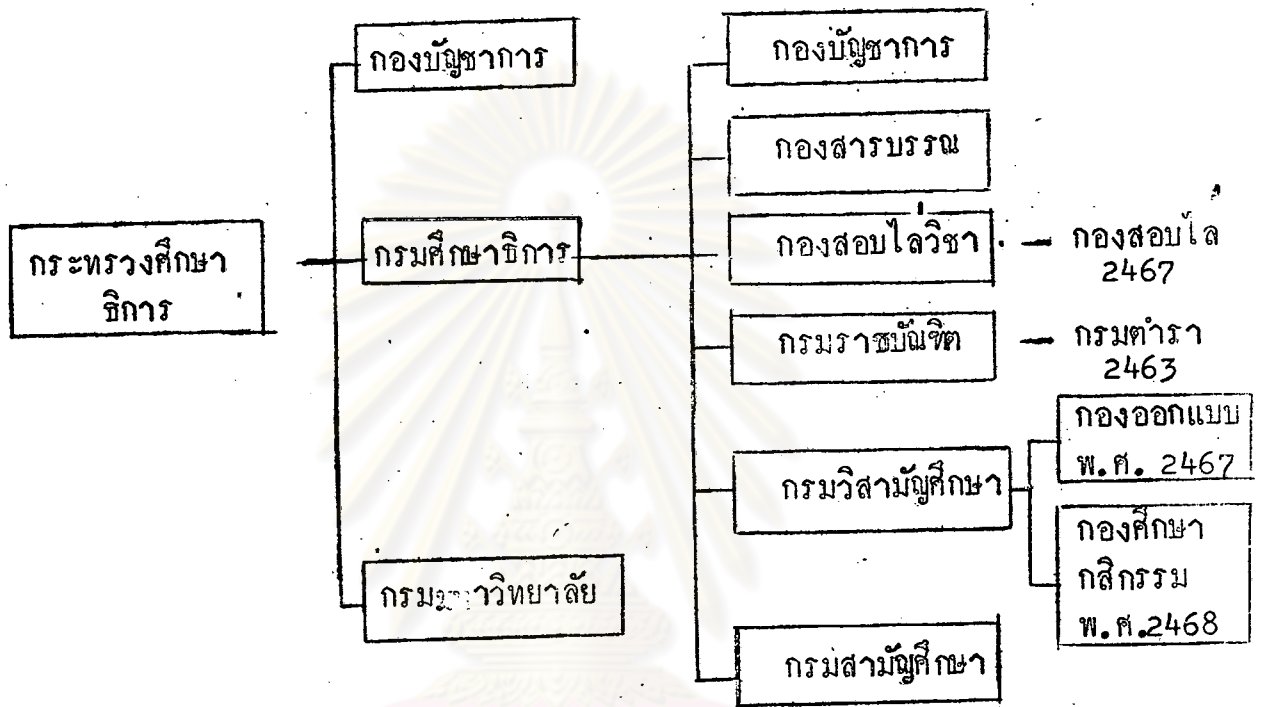
พ.ศ. 2468 ตั้งกองการศึกษาภาคศึกษาระดับชั้นในกรมวิสามัญศึกษา
และให้โอนโรงเรียนสตรีที่สังกัดกรมสามัญศึกษา²² และจัดให้มีแผนกสุขาภิบาล -
โรงเรียนชั้น โดยได้รับความร่วมมือจากสภากาชาดไทย ในปีเดียวกันนี้เอง
ได้เปิดโรงเรียนเกษตรกรรมสงขลาขึ้นด้วย

²¹ ธนู แสงศักดิ์, เรื่องเดิม, หน้า 9.

²² กรมวิชาการ, เรื่องเดิม, หน้า 83.

การแบ่งส่วนราชการกระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2462 - 2468

แหล่งข้อมูล : บุญเจือ อองคประดิษฐ์, ความเป็นมาของการบริหารการศึกษา
(พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2505), หน้า 72, 76.

พ.ศ. 2469 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริว่า การศึกษาไม่ควรแยกจากวัด จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงธรรมการตามเดิม และเปลี่ยนชื่อ กองออกแบบ กรมวิสามัญศึกษา มาเป็นกองสถาปัตยกรรม สังกัดอยู่ในกรมวิสามัญศึกษาตามเดิม และโอนงานกรมธรรมการ และกรมสังฆการีมาอยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงธรรมการตามเดิม ในปีนี้ได้เปิดโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมขึ้นที่สถานีทับทวง จังหวัดสระบุรี เรียกว่า โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมทับทวง

พ.ศ. 2471 โอนงานการจัดสอนพลศึกษา ซึ่งเดิมมอบให้หลวงเพชรพลศึกษา เป็นอาจารย์ผู้สอนขึ้นตรงกับกองบัญชาการกระทรวงไปขึ้นกับกรมวิสามัญศึกษา

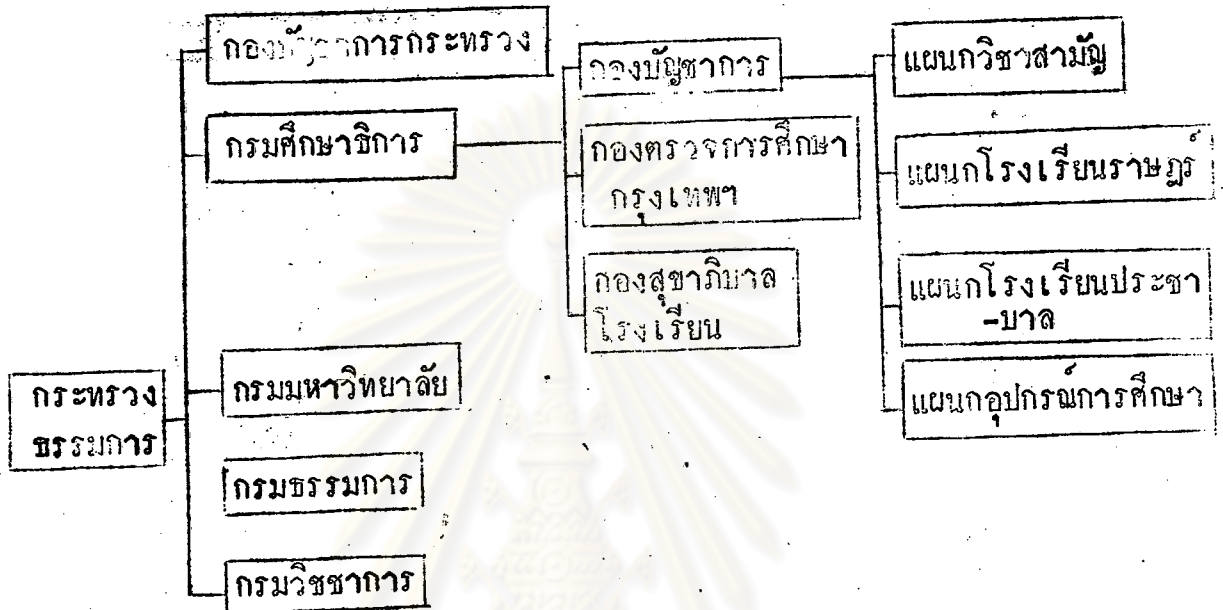
พ.ศ. 2473 ได้จัดตั้งกรมวิชาการศึกษา โดยรวมเอางานของกรมตำราและงานแผนกอื่น ๆ ที่เป็นหน้าที่ทางเทคนิค ที่จะรักษาและคงความแบบแผนแห่งการศึกษาเข้ามาไว้ด้วย ส่วนกรมศึกษาธิการก็ใหม่หน้าที่อำนาจการเล่าเรียนของชาติอย่างเดียว ในปีนี้เองได้มีการเปิดโรงเรียนเกษตรกรรมบุรีรัมย์ขึ้น โดยปรับปรุงมาจากโรงเรียนประถมวิสามัญศึกษารวม

พ.ศ. 2474 เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลต้องตัดทอนรายจ่าย จึงให้ยุบกรมสามัญศึกษา และกรมวิสามัญศึกษา โดยให้ไปขึ้นกับกรมศึกษาธิการแห่งเดียว โรงเรียนต่าง ๆ ก็ให้อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานตรวจการศึกษาแขวงต่าง ๆ ทั้งเดิม ซึ่งรวมทั้งหัวเมืองค้าย สำหรับโรงเรียนวิสามัญศึกษาชั้นสูง คือ โรงเรียนเพาะช่าง โรงเรียนพลิชยการวัด - แก้วท่ากลาง โรงเรียนพลิชยการวัดสามพระยา (เปิดเมื่อ พ.ศ. 2472)

โรงเรียนฝึกหัดครูประถมชาวลาวบริเวณ และโรงเรียนฝึกหัดครูหญิงเบญจมาภรณ์รวม 5 แห่ง ให้ขึ้นอยู่กับแผนกวิสามัญศึกษา ซึ่งขึ้นตรงกับกองบัญชาการ ในปีนี้เองได้เปิดโรงเรียนเกษตรกรรมนครราชสีมา ชัยภูมิ ศรีสะเกษ และโรงเรียนการช่าง - สตรีพระนครโตขึ้นอีก

การแบ่งส่วนราชการกระทรวงธรรมการ

พ.ศ. 2474 - 2475

แหล่งข้อมูล : บุญเจือ อองคประดิษฐ์, ความเป็นมาของการบริหารการศึกษา
 (พระนคร : มงคลการพิมพ์, 25:5), หน้า 95.

พ.ศ. 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบ -
สมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ
 23 ปรับปรุงงานของกระทรวงธรรมการ ในปัจจุบัน
 23 กรมวิชาการศึกษา, เรื่องเดิม, หน้า 97.

1. คณะกรรมการชำระสถาปนากรม
 2. คณะกรรมการชำระหลักสูตรทั้งคานสามัญและวิสามัญ
 ทางคานวิสามัญศึกษา มีกรรมการชำระหลักสูตรมัธยมพิชชการ โดยมีพระ
 เสนอพนพากย์ เป็นประธานกรรมการ ร่วมกับอาจารย์ใหญ่โรงเรียนพิชชการ
 วัดแก่งฟ้าลา และ พิชชการวัดสามพระยา นอกจากนี้ก็มีกรรมการร่างหลักสูตร
 สำหรับโรงเรียนวิสามัญศึกษา ที่ตั้งขึ้นด้วย เพื่อนำเสนอกรมศึกษาธิการพิจารณา
 ต่อไป

3. คณะกรรมการพิจารณาบรรจุโยกย้ายเปลี่ยนหน้าที่
 ข้าราชการครูและอาจารย์ในกรมศึกษาธิการ

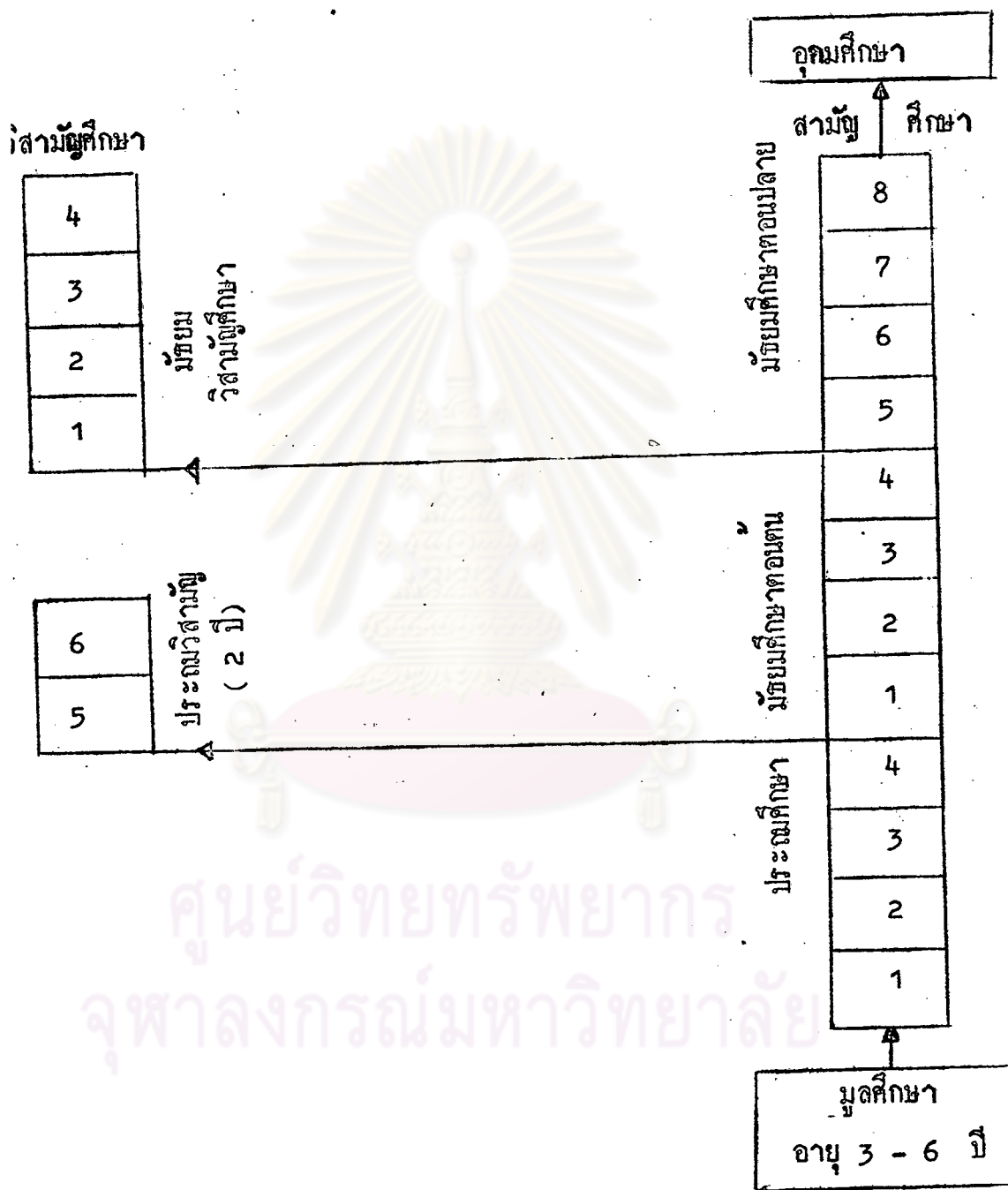
4. จัดตั้งสภาการศึกษา โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 ธรรมการเป็นนายกสภา ร่วมกับกรรมการอีก 15 คน พิจารณาแผนการศึกษา
 ของชาติ และได้เสนอแผนนี้ต่อรัฐบาลได้ประกาศใช้เป็นแผนการศึกษาชาติ
 พ.ศ. 2475 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2475 โดยระบุว่า การศึกษาคาน
 วิสามัญได้แก่ การศึกษาวิชาชีพ ซึ่งจัดให้เหมาะแก่ภูมิประเทศ เช่น วิชา
 กลสิกรรม หัตถกรรม และ พิชชการ ซึ่งเป็นทั้งความรู้สำหรับประกอบการ
 เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต่าง ๆ²⁴

ในปีนี้อเอง คณะนายทหารเรือ มี น.อ. พระประกอบกลกิจ ร.น.²⁵
 เป็นหัวหน้าร่วมกันก่อตั้งโรงเรียนอาชีพร่างกลขึ้นที่ ตรอกกัปตันบุช ตำบลบางรัก
 กรุงเทพมหานคร รับนักเรียนที่จบชั้นประถมปีที่ 3 เข้าเรียน ประถมวิสามัญศึกษา
 หลักสูตร 2 ปี วิชาที่เปิดสอนคือ ช่างตีเหล็ก ช่างปรับ ช่างกลโรงงาน และ

²⁴ กรมวิสามัญศึกษา, เรื่องเดิม, หน้า 23.

²⁵ ช่างกลปฐมวัน, ช่างกลปฐมวันอนุสรณ์ 2512, (พระนคร: โรงพิมพ์ -
 บำรุงบุญกลกิจ, 2513), หน้า 176.

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2475

แหล่งข้อมูล : กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, ความเป็นมาของแผนการศึกษาชาติ
(พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2504), หน้า 95.

ช่างเครื่องยนต์ โดยนำนักเรียนไปฝึกที่กรมอุทหาเรือ พ.ศ. 2477 จึงย้าย
มาอยู่ที่กรมแผนที่ทหารบก และโอนมาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เปลี่ยนชื่อใหม่
เป็นโรงเรียนมัธยมอาชีวชาวงกล เมื่อ พ.ศ. 2478 พ.ศ. 2482 จึงย้ายมาอยู่
ที่หน้าสนามกรีฑาสถานแห่งชาติ และเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนช่างกลปทุมวัน
พ.ศ. 2517 จึงได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยเปิดสอนระดับวิชาชีพชั้นสูง

แผนกสถาปัตยกรรมของโรงเรียนเพาะช่าง ได้โอนไปสมทบ กับ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2517 นี้ด้วย

พ.ศ. 2476 มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมใหม่
สำหรับกระทรวงธรรมการ แบ่งส่วนราชการออกเป็น 6 กรม คือ กรม
เลขาธิการรัฐมนตรี กรมปลัด กรมศึกษาธิการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กรมธรรมการ และกรมศิลปากร สำหรับกรมศึกษาธิการ แบ่งส่วนราชการออก
เป็น 5 กอง คือ

1. กองกลาง
2. กองสามัญศึกษา
3. กองวิสามัญศึกษา
4. กองสุขาภิบาลโรงเรียน
5. กองวิชาการ

งานในกองวิสามัญศึกษาได้แบ่งแผนกรับผิดชอบโรงเรียนแต่ละแผนกไป

คือ

1. แผนกอักษรศาสตร์
2. แผนกวิทยาศาสตร์
3. แผนกเกษตรกรรม
4. แผนกอุตสาหกรรม
5. แผนกพลศึกษา

6. แผนกศิลปกรรม

7. แผนกการช่างฝีมือ

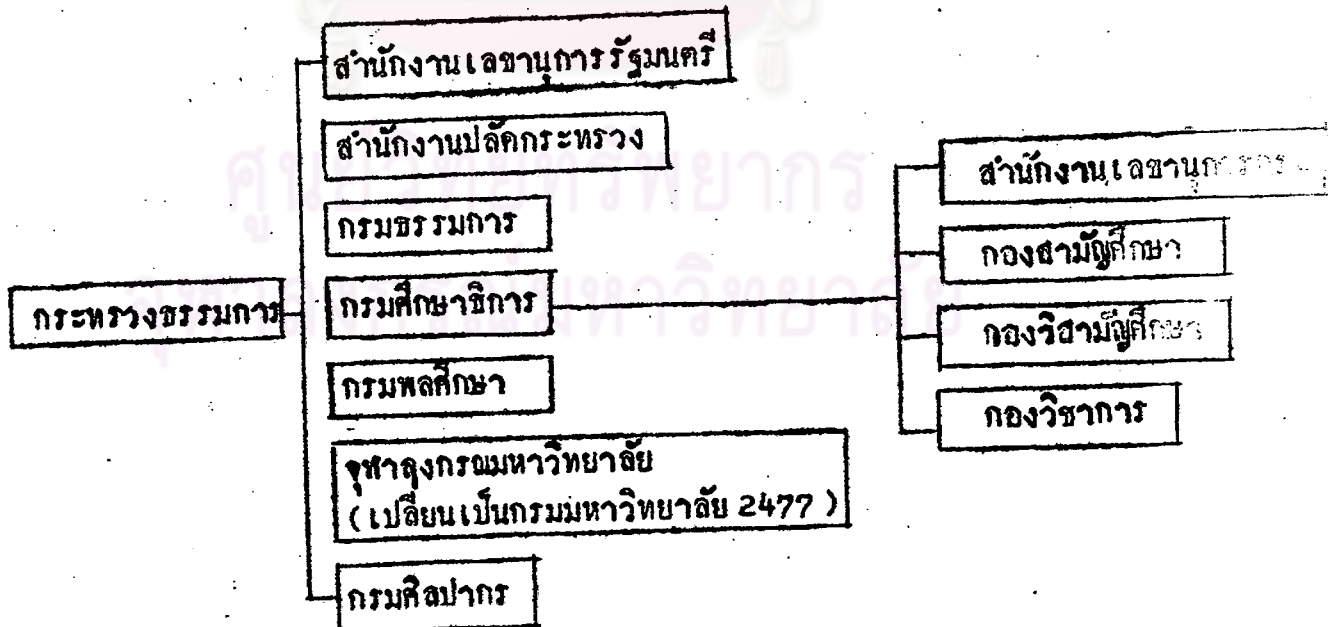
พ.ศ. 2476 ได้เปิดโรงเรียนพณิชยการหญิงขึ้นครั้งแรก ที่โรงเรียนเสาวภา และได้เปิดแผนกวิสามานัญพณิชยการขึ้นในโรงเรียนมัธยมสามัญ - บางจังหวัด และตั้งโรงเรียนประณีตพณิชยการขึ้นที่จังหวัดภูเก็ต บัตตานี ทรังราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสาคร สมุทรปราการ ชลบุรี นครราชสีมา และ - เชียงใหม่ โดยอาศัยที่เรียนของโรงเรียนประจำจังหวัด

ในปีเดียวกันนี้เอง ได้เปิดโรงเรียนช่างตัดเสื้ออวิศัตต์ขึ้น โดยเริ่มต้นจากประณีตวิสามัญ แล้วจึงเปิดขึ้นมาเป็นมัธยมอาชีวศึกษา เป็นโรงเรียนช่างตัดเสื้อพระนคร ปัจจุบันนี้โดยย้ายมาอยู่ที่วังกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และเปลี่ยนมาเป็นวิทยาลัยชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เมื่อ พ.ศ. 2515

เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2476 มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรมใหม่ สำหรับกระทรวงกรรมการแบ่งส่วนราชการดังนี้

การแบ่งส่วนราชการกระทรวงกรรมการ

พ.ศ. 2476

แหล่งข้อมูล : บุญเจือ อองคประดิษฐ์, ความเป็นมาของการบริหารการศึกษา

(พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2505), หน้า 100.

งานในกองวิสามัญศึกษาแบ่งออกเป็น 6 แผนก คือ

1. แผนกอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์
2. แผนกเกษตรกรรม
3. แผนกอุตสาหกรรม
4. แผนกพาณิชยกรรม
5. แผนกศิลปกรรม
6. แผนกช่างฝีมือ

พ.ศ. 2477 ได้เปิดโรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวายขึ้น ซึ่งโรงเรียนนี้ พระเสนอพนพาทย์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเพาะช่าง ได้เปิดแผนกแบบแปลนขึ้นในโรงเรียนเพาะช่าง เมื่อ พ.ศ. 2474 และมาเปิดแผนกช่างก่อสร้างของโรงเรียนเพาะช่างขึ้นใหม่ในที่ดินของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้ นักเรียนแผนกนี้ได้มีโอกาสฝึกภาคปฏิบัติในที่แห่งใหม่นี้ ภายหลังมีผู้นิยมเรียนกันมาก จึงได้ขยายและเปิดเป็นโรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวายใน พ.ศ. 2477

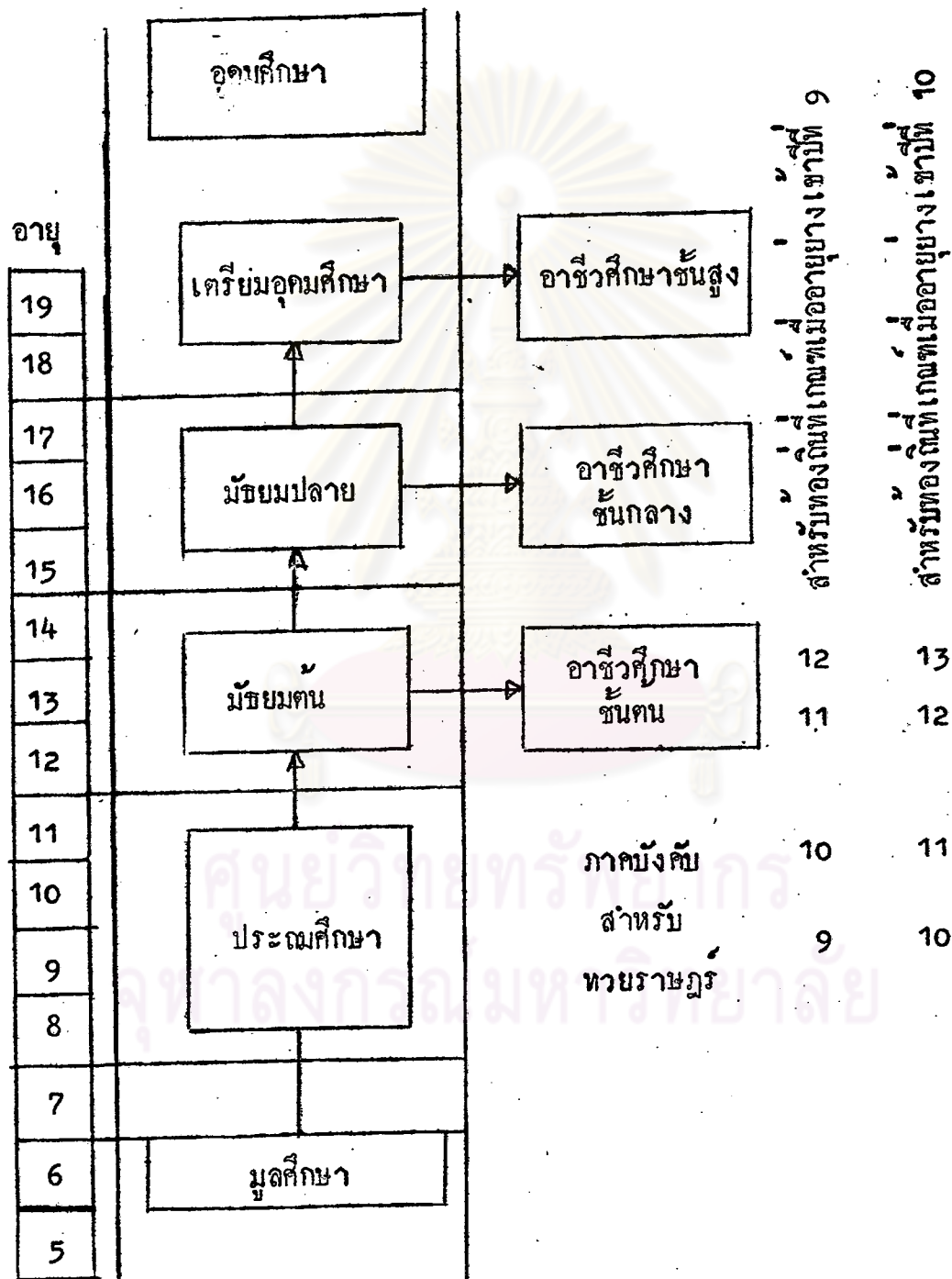
พ.ศ. 2479 มีการปรับปรุงแผนการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2475 และประกาศใช้ในปี 2479 โดยกำหนดระเบียบการศึกษาออกเป็น 2 สถาน²⁷ คือ

1. สามัญศึกษาได้แก่การศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานความรู้ทั่วไป แบ่งการสอนออกเป็นประเภทปีที่ 1 - 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 และชั้นมัธยมปลายปีที่ 4 - 6
2. อาชีวศึกษา ได้แก่การศึกษา ซึ่งเป็นความรู้สำหรับประกอบอาชีพ ซึ่งรับช่วงจากสามัญศึกษาทุกระยะที่สิ้นสุดของประโยค

²⁶ โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย, "อนุสรณ์ช่างก่อสร้าง 2490", ประวัติของโรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย, (พระนคร: โรงพิมพ์อุตสาหกรรม, 2491) หน้า 3.

²⁷ กรมวิสามัญศึกษา, เรื่องเดิม, หน้า 38.

แผนการศึกษา พ.ศ. 2479

แหล่งข้อมูล : กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, ความเป็นมาของแผนการศึกษาชาติ

(พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2505), หน้า 119.

พ.ศ. 2480 เปิดโรงเรียนช่างอุตสาหกรรม และการช่างสตรี
ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคหลายแห่ง (โปรดดูภาคผนวก) ถึง 13 โรงเรียน

พ.ศ. 2481 ได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง
ทบวง กรม ในส่วนที่เกี่ยวกับกระทรวงธรรมการใหม่ คือ ยุบ เลิก กรมศึกษาธิการ
และตั้งกรมใหม่ขึ้นอีก 2 กรม คือ กรมวิชาการและกรมสามัญศึกษา โดยให้โอน -
กองวิสามัญศึกษา ไปขึ้นอยู่กับกรมวิชาการตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2482 เป็นต้นมา 28
กรมวิชาการแบ่งส่วนราชการดังนี้

1. สำนักงานเลขาธิการกรม
2. กองอาชีวศึกษา มี 3 แผนก คือ
 - 2.1 แผนกอาชีวศึกษาขั้นต้น มีหน้าที่จัดตั้งและควบคุม
โรงเรียนอาชีวพิที่รับนักเรียนสายสามัญที่สอบได้ได้
ชั้นประโยคประถมศึกษา
 - 2.2 แผนกอาชีวศึกษาขั้นสูง มีหน้าที่จัดตั้งและควบคุม
โรงเรียนอาชีวพิที่รับนักเรียนที่เรียนจบชั้นประโยค
มัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นประโยคมัธยมศึกษา
แล้ว
 - 2.3 แผนกตรวจ มีหน้าที่ตรวจโรงเรียนอาชีวพิต่าง ๆ
และทำหน้าที่สารบรรณของกองควบคุม
3. กองตำรา
4. กองสอบได้

ในระยะนี้ การอาชีวศึกษาได้ขยายตัวมากขึ้น ได้มีการสร้าง -
โรงเรียนอาชีวศึกษาขึ้น เกือบจะทุกจังหวัดในส่วนกลาง ก็มีทั้งโรงเรียนอาชีวศึกษา
ชั้นต้น ชั้นสูง และฝึกหัดครู สำหรับในส่วนภูมิภาคได้เปิดโรงเรียนอาชีวศึกษา
ชั้นต้นก่อนแล้ว จึงเปิดอาชีวศึกษาชั้นสูงต่อไป การอาชีวศึกษาซึ่งกรมวิชาการจัดอยู่
ใน พ.ศ. 2482 มีดังนี้

1. สามัญศึกษา 2 แห่ง คือ โรงเรียนมัธยมวัดพิศุทธิมิตร
เป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง ที่รับนักเรียนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 เมื่อจบ -
มัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วเขาเรียนต่อภาษาต่างประเทศในชั้นประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง
ต่อไป และโรงเรียนฝึกหัดครูประถมหญิงที่รับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 มัธยมปีที่ 6
ไว้เพื่อสละวาทกรรมการฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครู
2. มัธยมอาชีพ ยังมีนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 8 วิชาสามัญ-
แผนกพาณิชยการ แผนกการช่างสตรีและแผนกการเรือน ที่กองวิชาสามัญศึกษาจัดสอน
เป็นปีสุดท้าย
3. อาชีวศึกษาชั้นต้น รับผิดชอบสำเร็จประโยคประถมศึกษา
เข้าเรียนหลักสูตร 2 - 3 ปี
4. อาชีวศึกษาชั้นสูง รับผิดชอบสำเร็จประโยคมัธยมศึกษา (ม. 3)
และผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษา (ม. 6) อีกพวกหนึ่ง หลักสูตร 3 ปี
5. ฝึกหัดครู แผนกฝึกหัดครูที่กรมวิชาการจัดอยู่ในขณะนี้
(1) ฝึกหัดครูมูลการช่างชาย รับผิดชอบสำเร็จชั้นมัธยม 4
หลักสูตร 2 ปี
(2) ฝึกหัดครูประถมการช่างชาย รับผิดชอบสำเร็จประโยค
มัธยมบริบูรณ์ (ม. 8 เพาะช่าง) หลักสูตร 1 ปี

- (3) ปีกหัตถ์ครูประถมสามัญญ์ รับผิดชอบสำเร็จชั้นมัธยม -
บริบูรณ์ (ม. 8) หลักสูตร 1 ปี
- (4) ปีกหัตถ์ครูประถมศึกษา รับผิดชอบสำเร็จมัธยมปี-
ที่ 6 หลักสูตร 3 ปี
- (5) ปีกหัตถ์ครูประถมสามัญญ์ รับผิดชอบสำเร็จมัธยมปีที่ 6
หลักสูตร 3 ปี

ประเภทที่ 1 - 3 สอนตามหลักสูตรเก่า ประเภทที่ 4-5
สอนตามหลักสูตรใหม่

ในระหว่าง พ.ศ. 2481 - 2482 โรงเรียนอาชีวศึกษาได้เปิด
ใหม่ 82 โรงเรียน²⁹ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนการช่าง เกษตรกรรม และ
การช่างสตรี

พ.ศ. 2483 ได้โอนเอาการฝึกหัตถ์ครูประถมสามัญญ์ไปรวมกับกรม
สามัญญศึกษา คงเหลือโรงเรียนที่กรมวิชาการรับผิดชอบ คือ

1. สามัญศึกษา มีโรงเรียนวัดบพิตรพิมุข
2. อาชีวศึกษาชั้นต้น รับผิดชอบสำเร็จประโยคประถม
3. อาชีวศึกษาชั้นกลาง รับผิดชอบสำเร็จมัธยมต้น (ม. 3)
4. อาชีวศึกษาชั้นสูง รับผิดชอบสำเร็จประโยคมัธยมศึกษา
(ม. 6)
5. ปีกหัตถ์ครู รับผิดชอบเฉพาะฝึกหัตถ์ครูประถมศึกษา ซึ่งเรียน
รวมอยู่ในโรงเรียนเพาะช่าง รับผิดชอบที่สำเร็จ -
ประโยคมัธยมศึกษา (ม. 6)

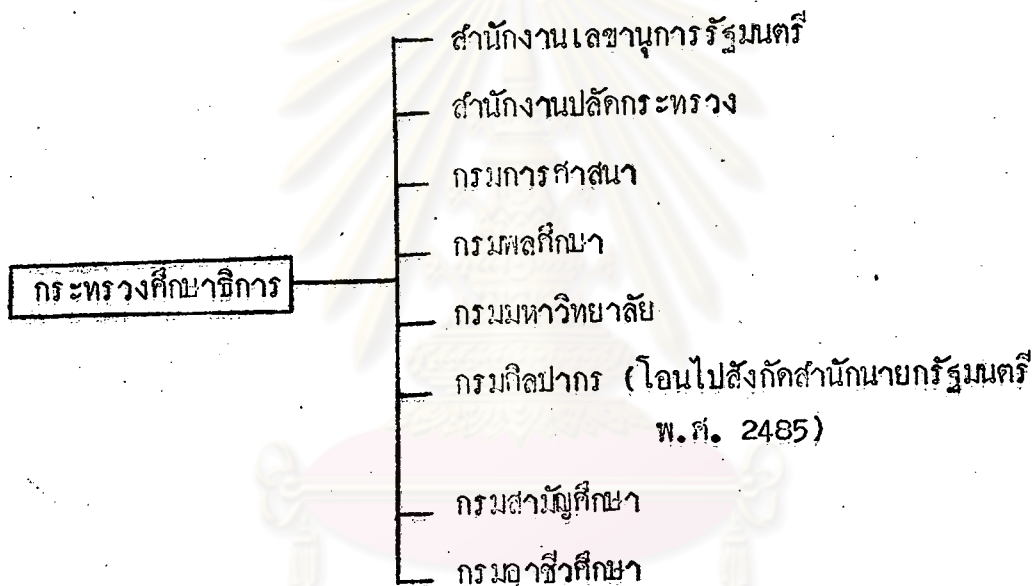
²⁹ กรมอาชีวศึกษา, เรื่องเดิม, หน้า 46 - 47.

ในปีนี้ได้เปิดโรงเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นอีก 7 แห่ง

พ.ศ. 2484 มีการแก้ไขปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมใหม่ กระทรวงธรรมการ เปลี่ยนชื่อมาเป็น กระทรวงศึกษาธิการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ การศึกษา การ ศาสนา และ การศิลปากร โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

การแบ่งส่วนราชการกระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2484 - 2486

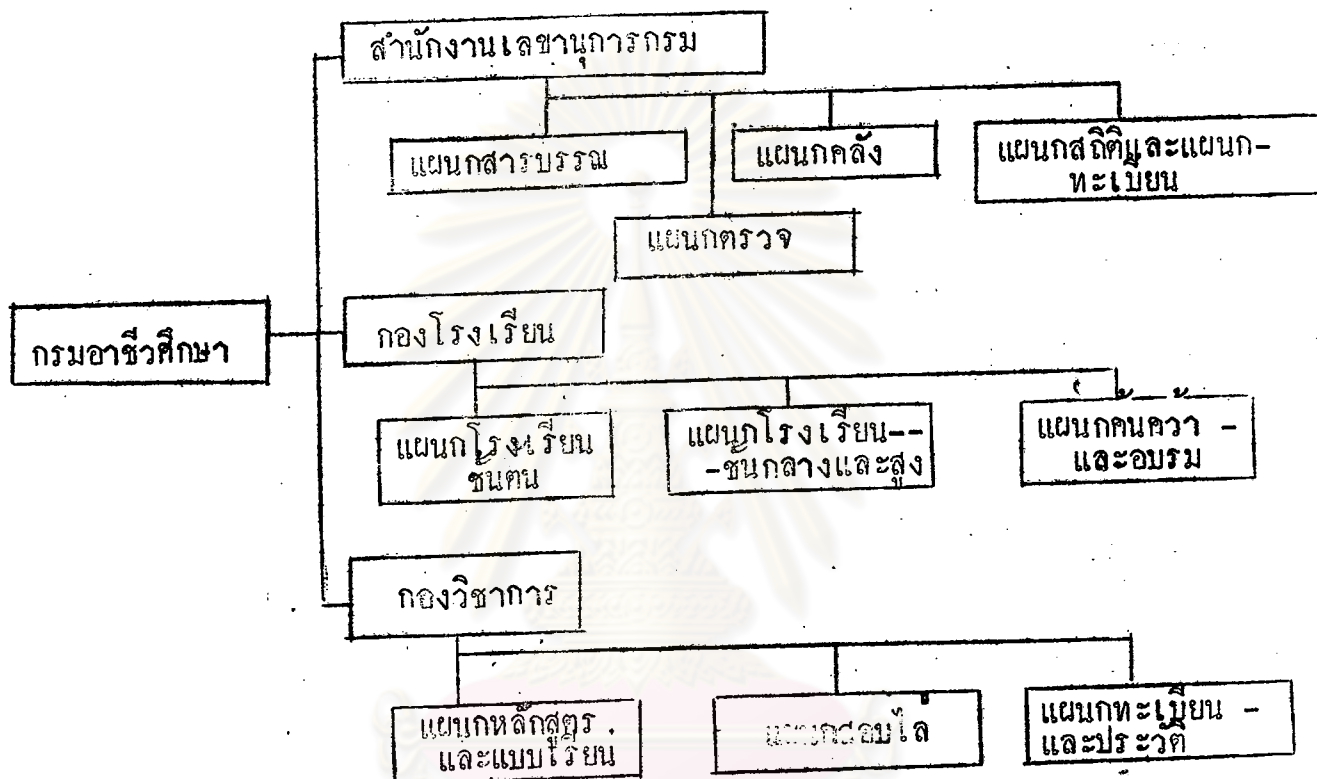
แหล่งข้อมูล บุญเจือ องคประดิษฐ์, ความเป็นมาของการบริหารการศึกษา (พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2505), หน้า 173.

* เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2484 กรมวิชาการได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น กรมอาชีวศึกษา โดยรายงานของกรมวิชาการมารวมอยู่ด้วย โดยมี หม่อมเจ้ารัชฎาภิเศกโสณกุล เป็น อธิบดีคนแรก³⁰

³⁰ กรมอาชีวศึกษา, รายงานประจำปี 2513 (พระนคร : โรงพิมพ์ส่งเสริมอาชีพ, 2514), หน้า 10.

การแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา

พ.ศ. 2484 - 2486

แหล่งข้อมูล : บุญเจือ อองตประภักษ์, ความเป็นมาของการบริหารการศึกษา

(พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2505), หน้า 175.

ในปี 2484 ได้เปิดโรงเรียนอาชีวศึกษาอีก 9 แห่ง
ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนการช่างและการช่างสตรีในส่วนภูมิภาค

พ.ศ. 2485 กรมอาชีวศึกษา แบ่งโรงเรียนอาชีวศึกษาในส่วนกลาง ออกเป็น 6 สาย โดยให้มีผู้กำกับการมีหน้าที่ตรวจตราควบคุมกิจการทั่วไปของ -
โรงเรียนในสายตน ตลอดจนมีหน้าที่เสนอคำแนะนำในการพิจารณาความดีความชอบ
ของข้าราชการในโรงเรียนเมื่อครบรอบปีด้วย ดังนี้

สายที่ 1 เดชานุกากรมอาชีวศึกษา เป็นผู้กำกับการ มี
โรงเรียนในสังกัด คือ

1. โรงเรียนพณิชยการพระนคร
2. โรงเรียนมัธยมวัดบึงพระนิรุช
3. โรงเรียนช่างกลปทุมวัน

สายที่ 2 หัวหน้ากองโรงเรียน เป็นผู้กำกับการ มี
โรงเรียนในสังกัด คือ

1. โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย
2. โรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช (โอนไปอยู่กรม -
สามัญศึกษา พ.ศ. 2486)
3. โรงเรียนช่างเย็บหนังและเสื้อผ้า ถนนราชดำเนิน

สายที่ 3 หัวหน้าแผนกอาชีวศึกษาระดับกลางและชั้นสูง เป็น
ผู้กำกับการ มีโรงเรียนในสังกัด คือ

1. โรงเรียนช่างตัดเสื้อผ้าสุทัศน์
2. โรงเรียนเสาวภา
3. โรงเรียนช่างเย็บเสื้อผ้าวัดหงส์รัตนาราม

สายที่ 4 หัวหน้าแผนกอาชีวศึกษาขั้นต้นเป็นผู้กำกับการ มี
โรงเรียนในสังกัด คือ

1. โรงเรียนช่างทอผ้าสามพระยา
2. โรงเรียนช่างโลหะรูปพรรณเฉลิมโลก

สายที่ 5 หัวหน้าแผนกคนคว่าและอบรม เป็นผู้กำกับการ
มีโรงเรียนในสังกัด คือ

1. โรงเรียนช่างไม้วัดสระเกษ
2. โรงเรียนช่างไม้วัดทองธรรมชาติ

สายที่ 6 หัวหน้าแผนกตรวจ เป็นผู้กำกับการ มี
โรงเรียนในสังกัด คือ

1. โรงเรียนเพาะช่าง
2. โรงเรียนการช่างสตรีพระนครโต
3. โรงเรียนช่างไม้อำเภอเมืองบุรี

จะสังเกตเห็นว่า ขณะนี้โรงเรียนการเรือนและโรงเรียนฝึกหัดครู
ไค้โอนไปสังกัดกองโรงเรียนฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2483
ยังมีเหลือที่โรงเรียนเพาะช่างเพียงแห่งเดียว และโอนโรงเรียนเกษตรกรรม-
แม่โจ้ ไปขึ้นอยู่กับกระทรวงเกษตร และในที่สุดก็โอนกลับมาจัดตั้งเป็นโรงเรียน
อาชีวศึกษาชั้นสูงแผนกเกษตรกรรมแม่โจ้

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กรมอาชีวศึกษา ต้องประสบกับปัญหา
การที่นักเรียนไม่สนใจการเรียนอาชีวศึกษาชั้นต้น จึงได้เริ่มปรับปรุงกิจการ และ
โครงการอาชีวศึกษาให้ดีขึ้น โดยปรับปรุงหลักสูตรวิชาการช่างสตรี และช่างเย็บ
เสื้อผ้าเข้าด้วยกัน เรียกว่า โรงเรียนการช่างสตรี ยูนเล็กโรงเรียนช่างทอและ
เย็บผ้า เป็น โรงเรียนการช่างสตรีทั้งหมด เหลือโรงเรียนช่างทอผ้าโพธาราม ที่
จังหวัดราชบุรีเพียงแห่งเดียว

นอกจากนี้ กรมอาชีวศึกษายังประสบปัญหาขาดแคลนครูอาชีวศึกษาชั้น
อีก จึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครู เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2491³¹ โดย

³¹ ขุมนุมเกษียณเกว้างเทเวศร์ครั้งที่ 5 , ประวัติวิทยาดัชครุอาชีวศึกษา,
(นครสวรรค์: กิดปลารพิมพ์, 2515), หน้า 32-34

อาศัยเรียนที่โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย เปิดรับนักศึกษา 3 แผนก คือ
 ฝึกหัดกรรมมัธยมช่างก่อสร้าง ฝึกหัดช่าง และช่างศาสตร์ ปีต่อมาได้เปิดเพิ่ม
 3 แผนก คือ ฝึกหัดกรรมมัธยมช่างตัดเสื้อ ฝึกหัดครูประถมช่างไม้ และช่าง-
 ศาสตร์ ในปี 2496 จึงย้ายมาเรียนที่วังกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (วังเทเวศร์)
 ในปี 2497 ได้โอนฝึกหัดกรรมมัธยมทั้งหมดไปสังกัดวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ เหลือที่
 วังเทเวศร์แผนกเดียว คือ ฝึกหัดครูประถม พ.ศ. 2504 ยกฐานะขึ้นเป็น -
 วิทยาลัยครูอาชีวศึกษา รับนักศึกษาจบจากอาชีวศึกษาชั้นสูง เปิดสอน 7 แผนก
 คือ ช่างเครื่องยนตร์ ไฟฟ้า โลหะ ช่างกล ก่อสร้าง ช่างไม้กรรมพลและวิทยุ
 โทรคมนาคม

การผลิตครูที่วิทยาลัยครูอาชีวศึกษา ก็เพื่อที่จะปรับปรุงคุณภาพ
 การศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น

ในขณะนี้ มีผู้สนใจอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น จึงได้เปิดการสอน
 หลักสูตรระยะสั้นขึ้น ที่โรงเรียนการช่างพระนคร ที่วัดแก้วแจ่มฟ้า บางรัก
 เมื่อ พ.ศ. 2493³²

ปี 2493 มีการเปิดอบรมผู้บริหารอาชีวศึกษาด้วยความร่วมมือ
 ของ มร.ฟิลลิป แวนไวค์ แห่ง Dunwood Industrial Inst.

ปี 2495 มร.แวนไวค์ ร่วมกับ คร.ลอร์ดฟ ไอร์แมน คณบดี
 ของ Florida State University เข้ามาช่วยเหลืองานทางวิชาการในการ
 ก่อตั้งวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ โดยเปิดดำเนินการเมื่อปี 2495³³ พ.ศ. 2498

³² กองส่งเสริมอาชีพ, กรมอาชีวศึกษา, โรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ -
 โรงเรียนสารพัดช่าง, (พระนคร: โรงพิมพ์ส่งเสริมอาชีพ, 2513) หน้า 25.

³³ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ, "คู่มือนักศึกษา 2517", ประวัติวิทยาลัย-
 เทคนิคโดยสังเขป, (พระนคร: โรงพิมพ์วิทยาลัยเทคนิค, 2517), หน้า 6.

แผนการศึกษาชาติ

พ.ศ. 2494

อายุ

25

24

23

22

21

20

มหาวิทยาลัย
และ
อุดมศึกษา

19

18

เตรียม
อุดมศึกษา

อาชีวศึกษา
ชั้นสูง

การศึกษาผู้ใหญ่

17

16

15

มัธยมวิสามัญ
ศึกษา
ตอนปลาย

การศึกษาพิเศษ

มัธยมอาชีวศึกษา
ตอนปลาย ไม่-
เกิน 3 ปี

14

13

12

มัธยมวิสามัญ
ศึกษา
ตอนต้น

มัธยมสามัญศึกษา

มัธยมอาชีวศึกษา
ตอนต้น ไม่ -
เกิน 1 ปี

11

10

9

8

ประถมศึกษา

7

6

5

4

การศึกษาชั้นอนุบาล

แหล่งข้อมูล : กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, ความเป็นมาของแผนการ

ศึกษาชาติ (พระนคร : มงคลการพิมพ์, 2505), หน้า 151.

เปิดวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ที่สงขลา พ.ศ. 2499 เปิดวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่นครราชสีมา พ.ศ. 2500 เปิดวิทยาลัยเทคนิคภาคพายัพ จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2494 รัฐได้กำหนดแผนการศึกษาของชาติขึ้นใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมาย เช่นเดียวกับแผนการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2479 คือนอกจากจะให้นักเรียนเจริญวัยเจริญวัย พหุ และพลศึกษาแล้ว ได้เพิ่มหลักสูตรศึกษาเป็นองค์ด้วย ในแผนการศึกษาฉบับนี้ รัฐได้แบ่งการศึกษาระดับมัธยมออกเป็น 3 สาย คือ

1. สายมัธยมวิสามัญศึกษา คือ สายสามัญศึกษาของแผนปี 2475 และ 2479 นั้นเอง
2. สายมัธยมสามัญศึกษา เป็นการรวมเอาวิชาอาชีพเข้ามารวมกับสามัญศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเรียนไ้ไปประกอบอาชีพได้
3. สายมัธยมอาชีวศึกษา (คือ สายมัธยมวิสามัญศึกษาของแผน พ.ศ. 2475 และ 2479) เน้นอาชีพโดยเฉพาะเปลี่ยนชื่ออาชีวศึกษาชั้นต้นและชั้นกลาง เป็นมัธยมอาชีวศึกษาตอนต้น และมัธยมอาชีวศึกษาตอนปลาย

เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2495 ได้มีพระราชกฤษฎีกา จักวางระเบียบราชการกรมอาชีวศึกษาใหม่³⁴ โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 กองดังนี้

1. สำนักงานเลขานุการกรม
2. กองโรงเรียนการช่าง
3. กองโรงเรียนพาณิชย์และอุตสาหกรรม

³⁴ กรมอาชีวศึกษา, การแบ่งส่วนราชการในกระทรวงศึกษาธิการ, (พระนคร: โรงพิมพ์สงเสริมอาชีพ, 2494), หน้า 15.

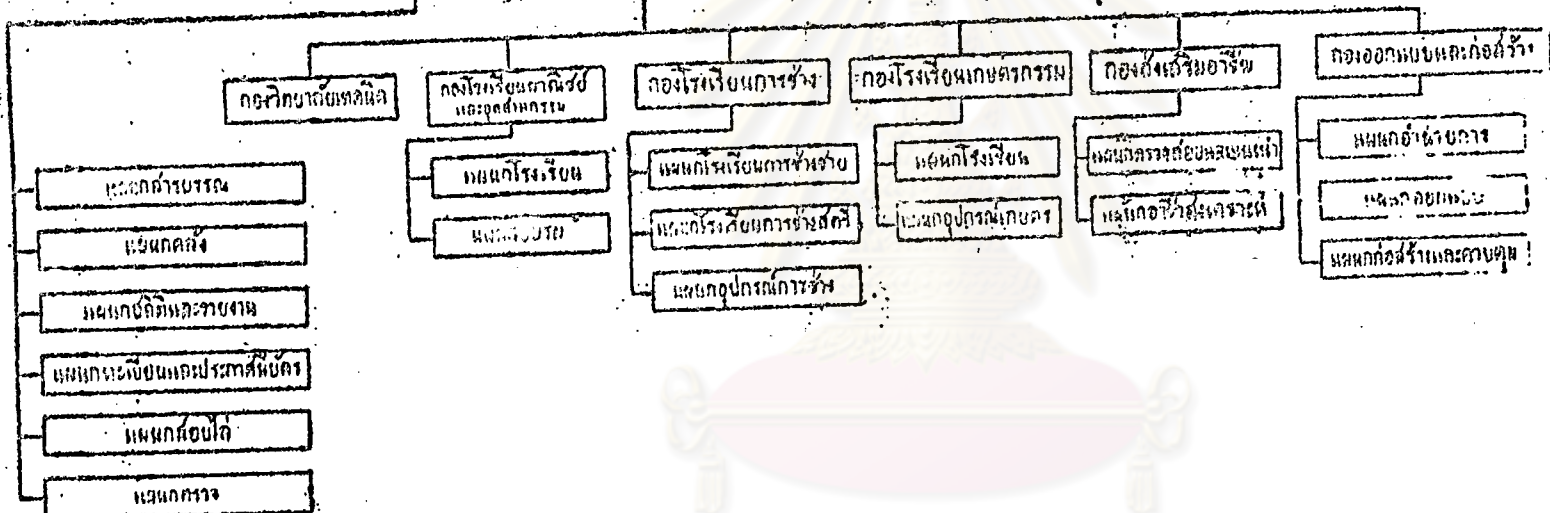
กรมอาชีวศึกษา

พ.ศ. ๒๕๑๐

อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

รองอธิบดีกรมอาชีวศึกษา

ผู้อำนวยการส่วนราชการ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แหล่งที่มา : กรมอาชีวศึกษา, การแบ่งส่วนราชการในกระทรวงศึกษาธิการ,
(พระนคร : โรงพิมพ์สงเสริมอาชีพ, ๒๕๕๔), หน้า ๑๕

4. กองโรงเรียนเกษตรกรรม
5. กองวิทยาลัยเทคนิค
6. กองส่งเสริมอาชีพ
7. กองออกแบบและก่อสร้าง

พ.ศ. 2499 กรมอาชีวศึกษาได้ตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้น คือ หน่วยงานศึกษานิสิต โดยจัดตั้งเป็นการภายใน มีหน้าที่เสนอแนะให้คำปรึกษาหารือ ใน ด้านการสอน การจัด และการบริหารโรงเรียนในสังกัดกรมอาชีวศึกษา นอกจากนี้ ยังช่วยจัดทำตำราแบบเรียน คู่มือที่ใช้สอนด้วย จัดอบรมครูและทำการวิจัยทดลองจน สำเร็จและติดตามผลการปฏิบัติงานอีกด้วย

พ.ศ. 2509 มีพระราชบัญญัติปรับปรุงและแบ่งส่วนราชการในกรม อาชีวศึกษา โดยมีกองบริการ เครื่องจักรกล ซึ่งมีหน้าที่จัดซื้อเครื่องมือ เครื่องจักร การฝึกอบรม แนะนำการใช้และระวังรักษาเครื่องจักร จัดเตรียม - อะไหล่ ตลอดจนอุปกรณ์และซ่อมแซม ฯลฯ

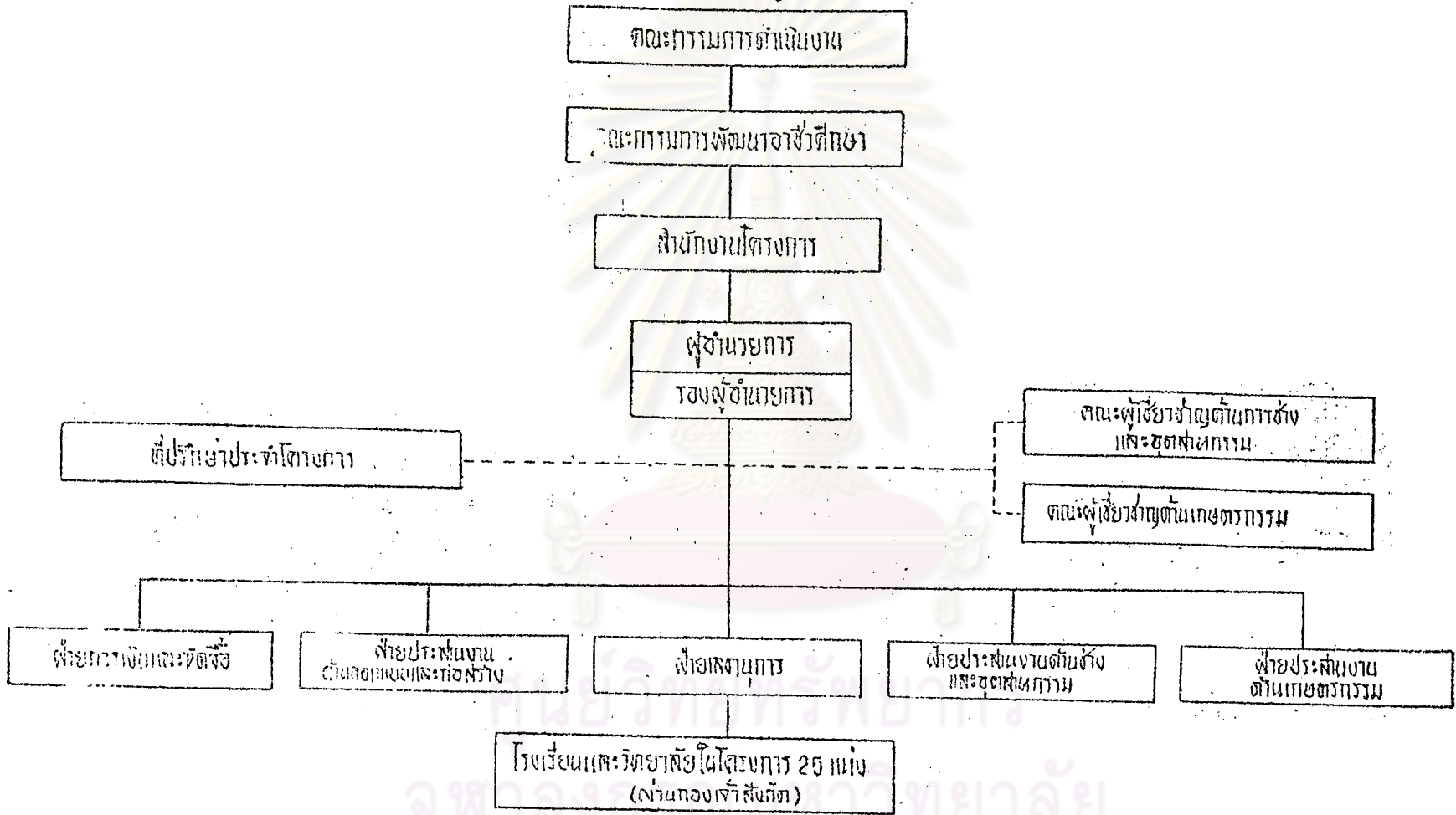
พ.ศ. 2510 ประเทศไทยได้สนับสนุนและส่งเสริมการอาชีวศึกษา มากขึ้น จึงได้จัดตั้งโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา เพื่อทำหน้าที่ประสานงาน ระหว่างโรงเรียนในโครงการกับกรมอาชีวศึกษา และ กระทรวงศึกษาธิการ โดย เป็นผู้จัดวางโครงการงบประมาณประจำปีให้แก่โรงเรียนและวิทยาลัย ในโครงการ เงินกู้ 25 โรงเรียน โดยรับผิดชอบในการปรับปรุงคุณภาพอาชีวศึกษาระหว่างด้านเกษตร และการช่างอุตสาหกรรม โดยมีการแบ่งสายงานตามผังในหน้า 40

ใน พ.ศ. 2510 หน่วยงานในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จึงประกอบด้วย 10 หน่วยงาน คือ

1. สำนักงานเลขาธิการกรม
2. กองโรงเรียนการช่าง
3. กองโรงเรียนพาณิชย์และอุตสาหกรรม

โครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีพศึกษา

พ.ศ. ๒๕๑๐

แหล่งที่มา : กองแผนงาน, กรมอาชีวศึกษา.

4. กองโรงเรียนเกษตรกรรม
5. กองวิทยาลัยเทคนิค
6. กองส่งเสริมอาชีพ
7. กองออกแบบและก่อสร้าง
8. หน่วยศึกษานิเทศก์
9. กองบริการเครื่องจักรกล
10. โครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา

โดยมีแผนภูมิการแบ่งส่วนราชการดังปรากฏในหน้า 41

ตารางที่ 1 จำนวนสถานศึกษา ครู ³⁵ นักเรียน นักศึกษา ของ
กองที่มีสถานศึกษา

กองที่มีสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน นักศึกษา
กองโรงเรียนการช่าง	113	3,070	33,671
กองโรงเรียนพาณิชย์- และอุตสาหกรรม	15	1,206	27,248
กองโรงเรียนเกษตร- กรรม	27	750	8,529
กองวิทยาลัยเทคนิค	7	982	15,146
กองส่งเสริมอาชีพ	49	569	16,558
รวม	211	6,577	101,098

35

กรมอาชีวศึกษา, รายงานประจำปี 2515, (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา-
ลาดพร้าว, 2516) หน้า 102

พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 272 ลงวันที่ 17
พฤศจิกายน 2515 แบ่งส่วนราชการของกรมอาชีวศึกษาใหม่ เป็น 9 กอง คือ

1. สำนักงานเลขาธิการกรม
2. กองวิทยาลัย
3. กองโรงเรียน
4. กองแผนงาน
5. กองการเจ้าหน้าที่
6. กองคลัง
7. กองออกแบบและก่อสร้าง
8. กองบริการเครื่องจักรกล
9. หน่วยศึกษานิเทศก์

หน้าที่ของกองและหน่วยงาน ตามการแบ่งส่วนราชการใหม่ มีดังนี้คือ³⁶

1. สำนักงานเลขาธิการกรม
มีหน้าที่ดำเนินงานธุรการ เกี่ยวกับงานสารบรรณ งาน
ประชาสัมพันธ์และงานอื่น ๆ ที่มีได้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ แบ่งส่วน
ราชการออกเป็น 2 แผนก คือ

1.1 แผนกสารบรรณ มีหน้าที่รับส่ง โต้ตอบ เก็บ
รักษาเอกสารราชการ รักษาระเบียบราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ถูก
ต้องตามกฎหมายและแบบแผนข้อบังคับ ประสานงานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานอื่นที่มีได้เป็นหน้าที่ของกองหนึ่งกองใดโดยเฉพาะ

1.2 แผนกประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ต้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อราชการดำเนินการเกี่ยวกับการเผยแพร่ผลงานของกรมใน

³⁶ กรมอาชีวศึกษา, รายงานประจำปี 2516 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2517), หน้า 5-15

โอกาสต่าง ๆ สํารวจข่าวสารจากสื่อมวลชนเพื่อนําเสนอกรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. กองการเจ้าหน้าที่

มีหน้าที่ควบคุมดูแล และคํานึงงานบริหารบุคคล

เกี่ยวกับการสรรหาบุคคล การสอบต่าง ๆ การชอกําหนดอัตราเงินเดือน การบรรจุ การแต่งตั้ง การโอน การย้าย การชอกลับเข้ารับราชการ การพ้นจากตำแหน่ง การส่งเสริมวิทยฐานะและสมรรถภาพ การเสนอแนะเห็นใจความดีความชอบ การลงโทษ การทะเบียนประวัติและบำเหน็จบำนาญ แบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 งาน คือ

2.1 งานบรรจุและแต่งตั้ง มีหน้าที่ จัดหาคนเข้าทํางาน

ประกาศรับสมัครสอบ กําหนดและตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครสอบ ทํางานสอบคัดเลือก สอบแข่งขัน คํานึงการเกี่ยวกับการตั้งกรมการกําหนดหลักสูตร พิมพ์ข้อสอบ และรวมคะแนนคําตอบ ประสานงาน การจัดสรรอัตรากําลังเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน รวมทั้งการโอน ย้ายสับเปลี่ยนอัตราเงินเดือน และ ตำแหน่งของข้าราชการครู โดยร่วมกับกองโรงเรียน กองวิทยาลัย คํานึงการเกี่ยวกับการบรรจุ แต่งตั้ง โอน ย้าย สับเปลี่ยนอัตราเงินเดือน และ ตำแหน่งข้าราชการและลูกจ้างทั้งหมด คํานึงการเกี่ยวกับการเลื่อนชั้น เลื่อนอันดับ และเลื่อนชั้นเงินเดือน คํานึงการเกี่ยวกับการฝึกอบรมข้าราชการของกรม ยกเว้นข้าราชการครู

2.2 งานวินัย มีหน้าที่คํานึงการสืบสวนสอบสวน

เรื่องราวร้องทุกข์ กล่าวโทษข้าราชการเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ตรวจสอบพิจารณาสรุปสำนวนการสอบสวนข้าราชการและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ต้องทําวางกรงทำผิดวินัย เสนอตามลำดับชั้นจนถึงที่สุด รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบและรักษาระดับการลงโทษทางวินัยของข้าราชการและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของกรมให้เป็นไปด้วยความเที่ยงธรรม

สืบค้นกับทรัพย์สินและติดตามความประพฤติของข้าราชการและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในสังกัด และหาทางป้องกันมิให้กระทำผิดวินัย ตรวจสอบร่างสัญญา คำสั่ง ระเบียบ หรือ ข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมาย ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางคาน - ระเบียบและข้อกฎหมาย

3. กองคลัง

มีหน้าที่ควบคุมการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ เงินนอก งบประมาณ และเงินบำรุงการศึกษา จัดทำงบประมาณของกรม จัดซื้อพัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องเขียนแบบพิมพ์ไว้ใช้สำหรับกรม ดำเนินงานสวัสดิการข้าราชการ ดูแลรักษาสถานที่ของกรม ตรวจสอบการเงินการบัญชีของสถานศึกษาในสังกัดกรม พร้อมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเงินการบัญชี แบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 แผนก คือ

3.1 แผนกเงิน มีหน้าที่รับ-จ่ายเงินทั้งในและนอก งบประมาณ เบิกและนำเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารอื่น ๆ ที่ กรมติดต่อ ออกใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานการเงิน และควบคุมงบเทียบยอดเงิน ฝากธนาคาร

3.2 แผนกบัญชี มีหน้าที่จัดทำงบประมาณ ติดต่อกับสำนักงานงบประมาณในการขออนุมัติเงินประจำงวด การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการ งบประมาณ การขอโอนเปลี่ยนแปลงหมวดงบประมาณ การขอเบิกตัดฝากเงิน งบประมาณ พิจารณาตรวจสอบเรื่องการขอเบิกเงินงบประมาณหมวดต่าง ๆ ตลอดจน การวางฎีกาเบิกเงิน และทำใบนำส่งเงินกระทรวงการคลัง โอนเงินไปตั้งจ่าย ทางจังหวัดต่าง ๆ รวบรวมเอกสารประกอบการจ่ายเงิน รวมทั้งใบสำคัญจ่าย ทำ งบประมาณส่งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ทำรายงานเกี่ยวกับการเงินทุกประเภท ส่งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตรวจสอบเงินคงเหลือประจำวัน พิจารณาตรวจสอบเรื่องการ

ขอเบิกเงินบำรุงการศึกษา รวมทั้งเงินบำรุงการศึกษาส่งฝากสำหรับโรงเรียน และสถานศึกษาส่วนกลาง และโต้ตอบชี้แจงเรื่องเงินบำรุงการศึกษาสำหรับโรงเรียนและสถานศึกษาส่วนภูมิภาคพิจารณาและตรวจ ตรวจสอบ ตลอดจนทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง พิจารณาตรวจสอบเรื่องการขอเบิกเงินนอกงบประมาณอื่น ๆ เช่น เงินทุนต่าง ๆ เงินฝากถอนคืน เงินบริจาคที่มีวัตถุประสงค์

3.3 แผนกพัสดุ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดซื้อ จัดหาและเก็บรักษาพัสดุครุภัณฑ์ เครื่องเขียนแบบพิมพ์ไว้ใช้ในราชการดูแลรักษาสถานที่ของกรม บำรุงรักษาเครื่องใช้ ตลอดจนยานพาหนะให้อยู่ในสภาพใช้การได้โดยเสมอควบคุมคนงาน ภารโรงและคนรถ

3.4 แผนกตรวจสอบแนะนำการเงินและบัญชี มีหน้าที่ตรวจสอบแนะนำบัญชีให้แก่โรงเรียน ตรวจสอบเอกสาร หลักฐานบัญชี และการทำทะเบียนต่าง ๆ ทางการเงิน บัญชีพัสดุ และทะเบียนครุภัณฑ์ของโรงเรียน ทำรายงานผลการตรวจสอบ และพิจารณารายงานการเงิน พัสตุดครุภัณฑ์ของโรงเรียน เพื่อเสนอกรม

3.5 แผนกสวัสดิการ มีหน้าที่ดูแลสวัสดิการของข้าราชการและลูกจ้าง การใช้จ่ายเงินสวัสดิการของกรม การปฏิบัติงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ของครู และจัดกิจกรรมและบริการ เพื่อส่งเสริมสวัสดิการ

4. กองแผนงาน

มีหน้าที่วางแผนงาน โครงการให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของกระทรวงและของกรม ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จัดทำงบประมาณประจำปีของกรม สํารวจและรวบรวมสถิติเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และประเมินผลเพื่อประโยชน์ในการวางแผนการอาชีวศึกษา หน้าที่ประสานงานดำเนินงานด้านโครงการ ด้านความช่วยเหลือและทุนที่ได้รับจาก

ต่างประเทศ ทูตศึกษาและฝึกอบรมตอภายในประเทศ รวมทั้งพิจารณาเสนอเกี่ยวกับการให้ไปศึกษาและฝึกอบรมตอภายในประเทศและต่างประเทศของข้าราชการ โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 ฝ่าย คือ

4.1 ฝ่ายโครงการและงบประมาณ มีหน้าที่จัดวาง แผนปฏิบัติและโครงการให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงมือกับกองต่าง ๆ ในการวางโครงการของกองเหล่านั้น วิเคราะห์โครงการ - ด้งกล่าว เพื่อให้ขอเสนอแนะกรรมในการวินิจฉัยปัญหา จัดทำงบประมาณของกรม โดยรวมมือกับกองต่าง ๆ วิเคราะห์งบประมาณเพื่อช่วยเหลือกองต่าง ๆ ในการใช้ - งบประมาณให้ตรงกับแผนปฏิบัติและโครงการของกรม รวมถึงมือกับกองต่าง ๆ ในการทำ แผนใช้จ่ายงบประมาณ ประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนัก - งบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยต่าง ๆ ภายในกรม

4.2 ฝ่ายสถิติและประเมินผล มีหน้าที่สำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผน จัดทำรายงานการศึกษา ประจำปีของกรม จัดทำสถิติตามความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ ทำการ - ประเมินผลงานตามโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของกรม เสนอแนะในการแก้ปัญหา ในการดำเนินงานตามโครงการและแผนงาน เสนอแนะการแก้ไขขยายงาน และ โครงการหลังจากทำการสำรวจและประเมินผลแล้ว เพื่อปรับปรุงให้งานมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น ศึกษาค้นคว้าหลักและวิธีการในการสำรวจ ประเมินผลและทำรายงาน

4.3 ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มีหน้าที่ดำเนินการ เกี่ยวกับ ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ติดต่อต้อนรับ และอำนวยความสะดวกให้แก่ - เชี่ยวชาญต่างประเทศ จัดทำเอกสารและรายงานภาษาต่างประเทศ ราชหนังสือ โต้ตอบภาษาต่างประเทศ พิจารณาส่งเสริมดำเนินการและอำนวยความสะดวกแก่ ข้าราชการผู้ที่จะไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

5. กองบริการเครื่องจักรกล

มีหน้าที่ติดต่อประสานงานกับสถานศึกษา ในด้านการจัดหาวัสดุ เครื่องมือเครื่องจักร เพื่อใช้ในการศึกษาและปรับปรุงที่ดิน กำเนินการและควบคุมการติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์ ตรวจสอบดูแล บำรุงรักษา และซ่อมเครื่องจักร เครื่องมือ ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี เสนอโยกย้ายเครื่องจักรให้เหมาะสมแก่การใช้งานและได้ประโยชน์เต็มที่ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้การบำรุงรักษาเครื่องจักร เครื่องมือ จัดทำคู่มือการใช้และบำรุงรักษาเครื่องจักรกล และให้การอบรมการใช้และบำรุงรักษา แบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 ฝ่าย คือ

5.1 ฝ่ายธุรการ มีหน้าที่ปฏิบัติงานสารบรรณของกอง งานจัดซื้อจัดหา และ งานขนส่งแบ่งหน้าที่ออกเป็น 3 งาน คือ

5.1.1 งานสารบรรณ มีหน้าที่รับส่ง โต้ตอบ และเก็บรักษาเอกสารทางราชการ ดำเนินงานด้านกาารทั่วไปของกอง

5.1.2 งานจัดซื้อหา มีหน้าที่ออกรายการเครื่องจักรกล ดำเนินการเกี่ยวกับการประกวดราคา สืบราคา จัดซื้อจัดหา - เครื่องจักรกล วัสดุ อะไหล่และครุภัณฑ์ ดำเนินการตรวจรับของและออกของตามความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ ของกรม

5.1.3 งานขนส่ง มีหน้าที่ในด้านการควบคุม การใช้รถและเครื่องจักรกลสำหรับการขนส่ง ให้บริการด้านการขนส่ง วัสดุครุภัณฑ์ แก่สถานศึกษาและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

5.2 ฝ่ายพัสดุกลาง มีหน้าที่เก็บรักษาและให้บริการเครื่องจักรกล พืชครุภัณฑ์ และอะไหล่ ซึ่งจัดซื้อตามงบประมาณหรือที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ แก่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.3 ฝ่ายโรงงาน มีหน้าที่ซ่อมเครื่องจักรกล เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนซ่อมเครื่องจักรกลหนัก โดยนำมาซ่อมที่โรงงาน หรือส่งช่างไปซ่อมที่สถานศึกษาจัดทำอะไหล่ อุปกรณ์บางอย่างที่จำเป็น เพื่อใช้ซ่อมหรือเปลี่ยนในเครื่องจักรที่ชำรุด จัดสร้างเครื่องมือและอุปกรณ์การสอนบางอย่างสำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษา แบ่งหน้าที่ออกเป็น 5 งาน คือ

5.3.1 งานธุรการ มีหน้าที่ทำงานธุรการของฝ่ายควบคุมและทำบัญชีเบิกจ่ายวัสดุ เครื่องมือจากพัสดุกลาง ควบคุมใบส่งงานและการดำเนินงานในโรงงาน การรับงาน การส่งงานซ่อมที่ซ่อมเสร็จแล้ว

5.3.2 งานช่างยนต์และเครื่องจักรกล มีหน้าที่ซ่อมเครื่องจักรกลทุกชนิดและยานพาหนะของกอง จัดซ่อมอุปกรณ์ประเภทช่างยนต์ของสถานศึกษาและหน่วยงานของกรม ทำอุปกรณ์การสอนให้โรงเรียนและวิทยาลัยที่สอนวิชาช่างยนต์

5.3.3 งานช่างโลหะ มีหน้าที่ซ่อมเครื่องจักรกล เครื่องมือต่าง ๆ ในส่วนที่เป็นงานโลหะ ตลอดจนงานพ่นและแต่งสีเครื่องจักร ผลิตภัณฑ์ส่วนตัดแปลงชิ้นส่วนเครื่องจักร เครื่องยนต์ ที่ไม่มีขายในท้องตลาดหรือมีแต่ราคาแพง

5.3.4 งานช่างไฟฟ้า มีหน้าที่ซ่อมมอเตอร์ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า สวิตซ์ควบคุมการใช้ไฟฟ้ากำลังของเครื่องจักรกล ซ่อมเครื่องทดสอบทางไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ จัดสร้างเครื่องมือและอุปกรณ์ไฟฟ้าเพื่อใช้ประกอบการสอน

5.3.5 งานช่างโยธา มีหน้าที่ดูแลอาคารสถานที่และบริเวณของกองบริการ เครื่องจักรกล ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย ปรับปรุงและซ่อมแซมอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานไม้ รักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินของกองทั้งในและนอกเวลาราชการ

5.4 ฝ่ายตรวจติดตั้งและฝึกอบรม มีหน้าที่ดำเนินการควบคุม การวางผังและติดตั้งเครื่องจักรกล ควบคุมทะเบียนประวัติเครื่องจักรกล ให้คำ - แนะนำและอบรมเกี่ยวกับการใช้ การบำรุงรักษาและจัดทำตำราหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง กับเครื่องจักรกลใหม่บริการตรวจสอบ และ โอนย้ายเครื่องจักรกลให้เหมาะสมแก่การใช้งาน ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

6. กองออกแบบและก่อสร้าง

มีหน้าที่วางผัง ออกแบบและก่อสร้างสถานศึกษาในสังกัด กรมอาชีวศึกษา ให้ถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการและสภาพของ เศรษฐกิจ สังคม และท้องถิ่น ประสานงานกับกรมอื่น ๆ ตามความจำเป็น บริการงานออกแบบก่อสร้าง ให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีใ้มีหน่วยงานออกแบบและ - ก่อสร้างของตนเอง เป็นที่ปรึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในคานออกแบบและก่อสร้าง แบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 ฝ่าย คือ

6.1 ฝ่ายธุรการ มีหน้าที่ปฏิบัติงานสารบรรณ งาน การเงิน งานพัสดุและงานธุรการอื่น ๆ ของกอง จัดพิมพ์เก็บรักษาแบบรูปและราย - การ เตรียมเอกสารทุกอย่างให้พร้อมที่จะดำเนินการจ้าง เพื่อส่งมอบหน่วยงานที่ - เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

6.2 ฝ่ายสถาปัตยกรรม มีหน้าที่รับผิดชอบออกแบบ สถาปัตยกรรม ออกแบบผังบริเวณ ออกแบบครุภัณฑ์ และเขียนแบบสถาปัตยกรรม แบ่งหน้าที่ออกเป็น 4 งาน คือ

6.2.1 งานออกแบบสถาปัตยกรรม มีหน้าที่ ออกแบบอาคารคานสถาปัตยกรรม ออกรายการละเอียดประกอบแบบรูปอาคารและ ควบคุมตรวจสอบการเขียนแบบสถาปัตยกรรม

6.2.2 งานออกแบบผังบริเวณ มีหน้าที่สำรวจพื้นที่ ร่วมกับเจ้าหน้าที่วิศวกรสถาปนิก และสำรวจจัดวางผังบริเวณรวมและจัดวางผัง การปรับปรุงพื้นที่

6.2.3 งานออกแบบครุภัณฑ์ มีหน้าที่ออกแบบครุภัณฑ์ รายการละเอียดประกอบแบบครุภัณฑ์ ออกแบบการติดตั้งภายในของอาคาร เรือน

6.2.4 งานเขียนแบบสถาปัตยกรรม มีหน้าที่เขียนแบบ รูปเพื่อการก่อสร้างงานสถาปัตยกรรม เขียนแบบรายละเอียดในการก่อสร้าง

6.3 ฝ่ายวิศวกรรม มีหน้าที่คำนวณออกแบบงานสถาปัตยกรรม ออกแบบการเดินท่อและติดตั้งสุขภัณฑ์ สำรวจรังวัดพื้นที่ ตรวจสอบระดับพื้นที่เพื่อ ใช้ในการวางผัง ตรวจสอบระดับและผังการก่อสร้าง เขียนแบบต่าง ๆ ในด้าน วิศวกรรมขยายแบบเพื่อประกอบการก่อสร้าง แบ่งหน้าที่ออกเป็น 4 งาน คือ

6.3.1 งานวิศวกรรมโครงสร้าง มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการคำนวณโครงสร้างออกรายการประกอบโครงสร้าง ตรวจสอบโครงสร้าง

6.3.2 งานวิศวกรรมไฟฟ้าและจักรกล มีหน้าที่คำนวณ และออกแบบเขียนรายการ งานไฟฟ้า งานเครื่องจักรกลร่วมกับฝ่ายสถาปัตยกรรม ออกแบบติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าและเครื่องจักร

6.3.3 งานวิศวกรรมสถาปนิกและสำรวจ มีหน้าที่ คำนวณออกแบบงานสถาปนิก ได้แก่ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งโสโครก การประปา การเจาะขอมบาด การปรับปรุงพื้นที่ ออกแบบการเดินท่อและติดตั้ง สุขภัณฑ์ภายในอาคาร สำรวจรังวัดพื้นที่ ตรวจสอบระดับพื้นที่ เพื่อใช้ในการวางผังและการก่อสร้างอาคาร ตรวจสอบระดับและผังการก่อสร้าง

6.3.4 งานเขียนแบบวิศวกรรม มีหน้าที่เขียนแบบ ทางด้านวิศวกรรม รวมทั้งขยายแบบเพื่อใช้ประกอบการก่อสร้าง

6.4 ฝ่ายควบคุมงานก่อสร้าง มีหน้าที่ควบคุมงานก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบรูปและรายการ สํารวจอาคารที่ชำรุดทรุดโทรม เพื่อจัดเตรียมซ่อมแซม จัดทำงบประมาณค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ทำประมาณการสำหรับการก่อสร้าง ตรวจสอบประมาณราคาการก่อสร้างที่สถานศึกษา รั้งงานการศก และควบคุมราคาก่อสร้างให้อยู่ในวงเงินประมาณ แบ่งหน้าที่ออกเป็น 3 งานคือ

6.4.1 งานควบคุมงานก่อสร้าง มีหน้าที่ควบคุมงานก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบรูปและรายการ

6.4.2 งานซ่อมแซมบำรุงรักษา มีหน้าที่สํารวจอาคารที่ชำรุดทรุดโทรม เพื่อจัดเตรียมซ่อมแซม ใหคําแนะนําในการดูแลรักษาอาคารสถานที่

6.4.3 งานประมาณราคา มีหน้าที่จัดทำงบประมาณค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ทำประมาณการสำหรับการก่อสร้าง ตรวจสอบประมาณราคางาน ก่อสร้างที่สถานศึกษา รั้งงานการศกควบคุมราคาก่อสร้างให้อยู่ในวงเงินงบประมาณ โดยตัดหรือเพิ่มแบบรูปรายการให้แกสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม

6.5 ฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่สํารวจ รวบรวมข้อมูลของสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ขอบกพรองต่าง ๆ ของอาคารที่สร้างแล้ว ข้อมูลทางด้านภูมิประเทศ และวัสดุก่อสร้าง เพื่อใช้ในการวิจัยอาคารคนควาเลือกวัสดุก่อสร้างที่มีคุณภาพและประหยัด ทดสอบกำลังวัสดุเพื่อแนะนําใช้ในการก่อสร้างรวบรวมเอกสาร เทคโนโลยี และกฎหมายที่เกี่ยวกับการก่อสร้างต่าง ๆ เพื่อใช้ในการงานของกองรวบรวมทำสถิติงานก่อสร้าง เพื่อประโยชน์ในการออกแบบก่อสร้างต่อไป แบ่งหน้าที่ออกเป็น 3 งาน

6.5.1 งานวิจัยอาคาร มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรระดับต่าง ๆ ของการศึกษา เพื่อนํามาเป็นแนวในการออกแบบให้สนอง

ประโยชน์ได้เต็มที่สำรวจรวบรวมข้อมูล ขอบกพร่องต่าง ๆ ของอาคารที่สร้างแล้ว เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงให้การออกแบบเป็นไปโดยประหยัดและดำเนินการไถ่ถอนเร็ว ยิงขึ้น รวบรวมข้อมูลทางด้านภูมิประเทศ วัสดุก่อสร้าง เพื่อวิจัยและเสนอ - หลักการ ในการ ออกแบบให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นวิจัยส่วนตัว และขนาด ของครุภัณฑ์ต่าง ๆ ให้ได้ขนาดและเหมาะสมกับการใช้สอยและถูกสุขลักษณะ

6.5.2 งานคนควาและทดสอบวัสดุ มีหน้าที่ร่วมกับ หน่วยงานคุมงานก่อสร้างในการทดสอบกำลังวัสดุต่าง ๆ คนควาเลือกวัสดุก่อสร้าง และเกณฑ์ที่มีคุณภาพและประหยัด เพื่อนำมาใช้ในการก่อสร้างสถานศึกษา ทดลองคุณสมบัติของดิน บริเวณที่จะปลูกสร้าง เพื่อความปลอดภัยและประหยัดใน การปลูกสร้างอาคาร

6.5.3 งานตำราและเอกสาร มีหน้าที่รวบรวมเอกสาร เทศบัญญัติ และระเบียบการจ้าง และกฎหมายที่เกี่ยวกับการก่อสร้างต่าง ๆ จัดพิมพ์ เผยแพร่ความรู้ทางด้านการก่อสร้างคู่มือดูแลรักษาอาคารให้แก่สถานศึกษาและสถานที่ - ราชการ จัดหาและเปิดบริการให้ยืม เอกสารทางวิชาการคานสถปัตยกรรม วิศวกรรม และงานคานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวบรวมทำสถิติงานก่อสร้างต่าง ๆ เพื่อเก็บไว้ - เป็นหลักฐานและพิมพ์เผยแพร่

7. กองโรงเรียน

มีหน้าที่ควบคุมงานบริหารและวิชาการของโรงเรียนอาชีวศึกษา ประเภทต่าง ๆ พิจารณาการจัดตั้ง ขยาย ยุบ รวมและปรับปรุงโรงเรียน วางโครงการจัดตั้งงบประมาณโดยประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง แบ่งส่วน ราชการออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

7.1 ฝ่ายบริหารโรงเรียน มีหน้าที่ดำเนินการบริหาร - โรงเรียนอาชีวศึกษาทุกประเภท เกี่ยวกับการจัดหาที่ดิน พิจารณาจัดตั้ง ขยาย

ยุบ และรวมโรงเรียน พิจารณาเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียน อัตรากำลังครู และคนงาน
 ภารโรง พิจารณาจัดสรรงบประมาณและดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณและเงิน
 บำรุงการศึกษาให้แก่โรงเรียน ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารบุคคลในโรงเรียน
 ความคุ้มครองและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบ
 ข้อบังคับและทางปฏิบัติอันเกี่ยวข้องกับโรงเรียน จัดทำทะเบียนประวัติของโรงเรียนและ
 ดำเนินการเกี่ยวกับงานธุรการทั้งหมดของกอง

7.2 ฝ่ายส่งเสริมโรงเรียน มีหน้าที่รวบรวมและวิเคราะห์
 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนอาชีวศึกษาแต่ละโรงเรียน เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงส่งเสริม
 โรงเรียน ศึกษาคุณค่าและกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการ
 ปรับปรุงโรงเรียน ดำเนินการปรับปรุงโรงเรียนแต่ละโรงเรียนตามสภาพที่เป็นอยู่ เพื่อ
 ให้เขาเกณฑ์มาตรฐาน ดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมพิเศษในโรงเรียน ประสานงาน
 กับหน่วยงานอื่น เกี่ยวกับกิจกรรมพิเศษ ดำเนินการเกี่ยวกับทุนการศึกษาของนักเรียน
 และติดตามประเมินผลโรงเรียนเป็นระยะ ๆ

8. กองวิทยาลัย

มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมโรงเรียนและวิทยาลัย ที่เปิดสอนถึง
 ชั้นอุดมศึกษา ซึ่งสังกัดกรมอาชีวศึกษา พิจารณาการจัดตั้ง ขยาย ยุบ รวมและ
 ปรับปรุงโรงเรียนและวิทยาลัย วางโครงการจัดตั้งงบประมาณโดยประสานงานกับหน่วย
 ราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง แบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

8.1 ฝ่ายบริหารวิทยาลัย มีหน้าที่ดำเนินการบริหารโรงเรียน
 และวิทยาลัยที่เปิดสอนถึงชั้นอุดมศึกษา เกี่ยวกับการจัดหาที่ดิน พิจารณาการจัดตั้ง
 ขยาย ยุบ และรวมโรงเรียนหรือวิทยาลัย พิจารณาเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียน อัตรากำลังครู
 อาจารย์ คนงาน ภารโรง พิจารณาจัดสรรงบประมาณและดำเนินการ -
 เกี่ยวกับงบประมาณและเงินบำรุงการศึกษา ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารบุคคลใน

โรงเรียน ความคุ้มครองการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนและวิทยาลัย ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และทางปฏิบัติอันเกี่ยวข้องกับโรงเรียนและวิทยาลัย จัดทำประวัติของโรงเรียนและวิทยาลัย ดำเนินการเกี่ยวกับงานธุรการของกอง

8.2 ฝ่ายส่งเสริมวิทยาลัย มีหน้าที่รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนและวิทยาลัยแต่ละแห่ง เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงส่งเสริมศึกษาคนควาและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการปรับปรุงโรงเรียนและวิทยาลัย ดำเนินการปรับปรุงโรงเรียนและวิทยาลัยแต่ละแห่ง ตามสภาพที่เป็นจริง เพื่อให้เข้าเกณฑ์มาตรฐาน ดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมพิเศษในโรงเรียนและวิทยาลัย ประสานงานกับหน่วยงานอื่นเกี่ยวกับกิจกรรมพิเศษ ดำเนินการเกี่ยวกับทุนการศึกษาของนักเรียน นักศึกษา และติดตามประเมินผลโรงเรียนและสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ

9. หน่วยศึกษานิเทศ

มีหน้าที่ให้คำปรึกษาทางวิชาการของกรม รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ การนิเทศการศึกษาในโรงเรียนและวิทยาลัยทุกแห่งในสังกัด กรมอาชีวศึกษา การจัดอบรมและสัมมนาครูอาจารย์ ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา และสังกัดหน่วยงานอื่น ทำการศึกษา ค้นคว้า และทดลองเกี่ยวกับการเรียน - การสอน ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน โดยร่วมมือกับกรมวิชาการ ตลอดจนปรับปรุงระเบียบวาทควยการวัดผลการศึกษาระดับต่าง ๆ ดำเนินการผลิตและสนับสนุนให้ครู อาจารย์ ผลิตเอกสารและวัสดุสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอน ทำการวิจัย ค้นคว้า และเผยแพร่ในสาขาวิชาการต่าง ๆ ให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนและวิทยาลัย เมื่อมีปัญหาและติดตอประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ

ตารางที่ 2 จำนวนสถานศึกษา ครู อาจารย์ นักเรียน
สังกัดกองโรงเรียน ปีการศึกษา 2517

ประเภทงานอาชีพศึกษา	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
หลักสูตรพิเศษ	9	232	5,635
การช่างและอุตสาหกรรม	76	2,486	23,564
เกษตรกรรม	21	385	4,645
คหกรรม	40	385	12,863
พลศึกษา	(รวมอยู่ใน ร.ร. ประเภทคหกรรม)		1,114
รวม	144	3,968	47,821

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : กองโรงเรียนกรมอาชีพศึกษา

วิทยาลัยในสังกัดกองวิทยาลัยกรมอาชีวศึกษาในปัจจุบัน

1. ประเภทช่างและอุตสาหกรรม

1.1 วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ตั้งอยู่ที่คำมอหลุมมหาเมฆ ถนนนางลิ้นจี่ กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. 2495³⁷ ตามประกาศของ กระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2495 เพื่อสนองนโยบายของ รัฐบาลที่จะส่งเสริมและขยายการอาชีวศึกษาให้กว้างขวางขึ้นและเป็นการยกกระตือรือร้น การศึกษาของพลเมืองให้สูงขึ้น การจัดตั้งได้รับความสนับสนุนร่วมมือจากสำนักงาน รักษาความมั่นคงรวมกัน (Mutual Security Agency)³⁸ ในระยะแรกรับ นักเรียนที่สำเร็จประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง เพื่อศึกษาหลักสูตร 2 ปี ในแขนง - วิชาชีพ ช่างวิทยุ ช่างก่อสร้าง และบัญชี พ.ศ. 2496 จึงขยายเพิ่มขึ้นเป็น 11 แผนก มีหลักสูตร 5 หลักสูตร และหลักสูตรพิเศษ ซึ่งเรียกว่าหลักสูตร ระยะสั้น รวมเป็น 6 หลักสูตร คือ

(1) หลักสูตร 2 ปี วิทยุสำเร็จประโยคอาชีวศึกษา - ชั้นสูง เข้าศึกษาเพื่อรับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

(2) หลักสูตร 2 ปี วิทยุสำเร็จประโยคอาชีวศึกษา - ชั้นสูงเข้าเรียน เพื่อรับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยมอาชีวศึกษา

³⁷ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ คู่มือนักศึกษา, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ - วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ, 2517), หน้า 6.

³⁸ สุเทพ ภิรมย์ราช, "คำชี้แจงกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการดำเนินการจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิค, "16 พฤษภาคม 2495", วิทยาลัยเทคนิค (เอกสาร โรเนียว: 28 กันยายน 2516), หน้า 5-6.

(3) หลักสูตรงานปฏิบัติ 1 ปี รับผิดชอบสำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อรับประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง หลักสูตร 1 ปี

(4) หลักสูตร 5 ปี รับผิดชอบสำเร็จประโยคมัธยมศึกษา (ม.6) เข้าเรียนหลักสูตร 3 ปี แรก ใ้รับประกาศนียบัตรอาชีวศึกษาชั้นสูง (ตามหลักสูตร 3 ปี) เมื่อสอบไล่ได้ปีที่ 3 มีสิทธิการศึกษามีสิทธิเข้าศึกษาต่ออีก 2 ปี เพื่อรับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (Diploma)

(5) หลักสูตร 1 ปี รับผิดชอบสำเร็จหลักสูตรเตรียม - อุดมศึกษา เป็นหลักสูตรชนิดจบในตัว เมื่อสำเร็จแล้วจะใ้รับประกาศนียบัตร

(6) หลักสูตรระยะสั้น จัดขึ้นใ้ใหญ่ใ้หม้สำหรับ กำน้อชีวศึกษา มีกำหนดเวลาเรียนและมาตรฐานการศึกษาแตกต่างกันตามความ ยากง่ายของลักษณะวิชาชีพ เป็นการจัดขึ้นเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากการสอนใน - โรงเรียนอาชีวศึกษาในปัจจุบัน

ปัจจุบันวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ เปิดสอน 20 แผนกวิชา (รายละเอียดในภาคผนวก) จำนวนนักศึกษาในปีการศึกษา 2517 รั้คั้บ ปวส. และสูงกว่า ชาย 3,376 คน หญิง 2,142 คน รั้คั้บต่ำกว่า ปวส. ชาย 991 คน หญิง 54 คน จำนวนครูอาจารย์ ของวิทยาลัย ชาย 174 คน หญิง 158 คน

วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ ตั้งอยู่ที่ริมถนนราชดำเนิน อำเภอมือง จังหวัดสงขลา เมื่อ พ.ศ. 2498 ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 29 เมษายน 2498 การจัดตั้งวิทยาลัยแห่งนี้เป็นไปเพื่อสนองนโยบาย ของรัฐบาล ในอันที่จะขยายการศึกษาระดับชั้นสูงใ้แพร่หลายยิ่งขึ้น ในตอนแรกเปิด สอนวิชาช่างก่อสร้าง วิชาพาณิชย์การ วิชาช่างไม้ชั้นสูง

ปัจจุบันวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ เปิดทำการสอน 10 แผนกวิชา (รายละเอียดในภาคผนวก) ในปีการศึกษา 2517 มีนักศึกษาระดับ ปวส. ชาย 809 คน หญิง 248 คน ผู้ฝึกหัดครูมัธยมอาชีวศึกษาชาย ชาย 102 คน หญิง 172 คน ระดับต่ำกว่า ปวส. ชาย 609 คน หญิง 353 คน จำนวนครูอาจารย์ ชาย 79 คน หญิง 60 คน

1.3 วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่ หงตะโกราย ตำบลหมื่นไวย ถนนสุรนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน เช่นเดียวกับวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ ในปี พ.ศ. 2499 มีหลักสูตรในระยะ เริ่มตั้ง คือ ระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง 3 แผนก คือ วิชาการบัญชีและเลขานุการ วิชาช่างก่อสร้าง และวิชาช่างไม้ รับนักศึกษาที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ พ.ศ. 2506 เป็นต้นมา จึงรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ม.ศ. 5 เข้าเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ด้วย ปัจจุบัน วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 6 คณะ 16 แผนกวิชา (รายละเอียดในภาคผนวก) มีนักศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า ปวส. ชาย 656 คน หญิง 220 คน ในระดับ ปวส. หลักสูตร 2 ปี ชาย 1,467 คน หญิง 242 คน หลักสูตร 3 ปี ชาย 22 คน หญิง 6 คน จำนวนครูอาจารย์ ชาย 134 คน หญิง 73 คน

นอกจากวิชาที่เปิดสอน 16 สาขาวิชาแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. 2507 เป็นต้นมา วิทยาลัยฯ ได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมทางเทคนิค เพื่อการเร่งรัดพัฒนา (ศ.ท.ร.พ.) ขึ้น เพื่อผลิตช่างเทคนิคและช่างจักรกลหนัก ให้แก่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (ร.พ.ช.)

1.4 วิทยาลัยเทคนิคภาคพายัพ เป็นวิทยาลัยเทคนิค - ประจำภาค ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ ตั้ง

อยู่ริมถนนสายห้วยแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ประมาณ 90 ไร่ ปัจจุบันวิทยาลัยเทคนิคภาคพายัพ เปิดทำการสอน 10 แผนกวิชา (รายละเอียดยกในภาคผนวก) มีนักศึกษาระดับต่ำกว่า ปวส. ชาย 1,303 คน หญิง 480 คน ในระดับ ปวส. ชาย 788 คน หญิง 238 คน จำนวนครูอาจารย์ ชาย 88 คน หญิง 38 คน

1.5 วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ^{1.39} จัดตั้งขึ้นตามสัญญา - ความช่วยเหลืออาชีวศึกษา ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐ - เยอรมัน โดยใช้ชื่อว่า "วิทยาลัยเทคนิค ไทย - เยอรมัน ขอนแก่น" ตาม ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2506 ตั้งอยู่ที่ - ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีเนื้อที่ประมาณ 56 ไร่ หลักสูตร ในระยะแรกแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

(1) ระดับช่างฝีมือ กำหนดเวลาเรียน 3 ปี

(2) ระดับช่างเทคนิค กำหนดเวลาเรียน 2 ปี

ซึ่งวิทยาลัยจะคัดเลือกจากผู้ที่สำเร็จชั้นปีที่ 3 เพื่อเข้าศึกษาต่ออีก 2 ปี ปัจจุบัน วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น เปิดทำการสอน 5 แผนกวิชา (รายละเอียดยกในภาคผนวก)

1.6 วิทยาลัยเทคนิคตาก เป็นวิทยาลัยที่ได้รับการยกฐานะ ขึ้นมาจากโรงเรียนการช่างตาก ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง - เปลี่ยนชื่อและยกฐานะโรงเรียนรัฐบาล ลงวันที่ 16 มกราคม 2510 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยที่รัฐบาลสมัยนั้นต้องการให้จังหวัดตากเป็นศูนย์กลาง ของการพัฒนาภาคเหนือ เพื่อผลิตกำลังคนในระดับกลางและระดับสูง โดยเปิด - การศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ

³⁹ สมรรถชัยศรี, "พินิจวางศิลาฤกษ์", อาชีวสาร (พ.ศ. - ธ.ค. 14),

(1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

(2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ปัจจุบันวิทยาลัยเทคนิคตาก เปิดทำการสอน 8 แผนกวิชา (รายละเอียดในภาคผนวก) มีนักศึกษาระดับ ปวช. ชาย 966 คน หญิง 105 คน ระดับ ปวส. ชาย 449 คน หญิง 10 คน จำนวนครูอาจารย์ ชาย 80 คน หญิง 31 คน

1.7 วิทยาลัยครูอาชีพศึกษา เดิมเป็นโรงเรียนฝึกหัดครู - อาชีวศึกษา ตั้งอยู่ที่ถนนสามเสน ตำบลเทเวศร์ กรุงเทพมหานคร เนื่องจาก การขาดแคลนครูช่างและอุตสาหกรรมด้านต่าง ๆ จึงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2504⁴⁰

ปัจจุบันเปิดทำการสอน 7 แผนกวิชา คือ วิชา - ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างโลหะ ช่างกล ช่างก่อสร้าง ช่างไม้ครุภัณฑ์ และวิทยุโทรคมนาคม มีนักศึกษาระดับ ปว.วส. ชาย 536 คน หญิง 7 คน ระดับ ปทส. หลักสูตร 1 ปี ชาย 181 คน หญิง 6 คน ระดับ ปทส. หลักสูตร 2 ปี ชาย 169 คน จำนวนครูอาจารย์ ชาย 68 คน หญิง 28 คน

1.8 วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน ตั้งอยู่ที่หน้ากรีฑาสนามแห่งชาติ ถนนพระราม 1 อำเภอปทุมวัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้รับการยกฐานะขึ้น มาจากโรงเรียนช่างกลปทุมวัน เมื่อ พ.ศ. 2517 เปิดทำการสอน 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมอาชีวศึกษาคอนปลายสายอาชีพ และระดับวิชาชีพชั้นสูง มีวิชาชีพที่ เปิดสอน คือ ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุและโทรคมนาคม ช่างกลโรงงาน

⁴⁰วิทยาลัยครูอาชีพศึกษา, "ประวัติวิทยาลัยครูอาชีพศึกษา" วังเทเวศร์ - ครั้งที่ 5, (นครสวรรค์: ศิลปการพิมพ์, 2515), หน้า 32.

ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ปัจจุบันมีนักศึกษาในระดับต่ำกว่า ปวส. ชาย 1,278 คน
ในระดับ ปวส. 91 คน ครูอาจารย์ ชาย 70 คน หญิง 26 คน

1.9 วิทยาลัยช่างกลพระนครเหนือ ตั้งอยู่ที่ตำบลบางซื่อ
อำเภอ ดุสิต จังหวัด กรุงเทพฯ ได้รับการยกฐานะมาจากโรงเรียน -
ช่างกลพระนครเหนือ เมื่อ พ.ศ. 2517 ปัจจุบันเปิดสอน 2 ระดับ คือ
ระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
(ปวส.) ในสาขาวิชา ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้าอุตสาหกรรม ช่างอิเล็กทรอนิกส์
ช่าง Tool & Die Making และช่างโลหะ มีจำนวนนักเรียนในระดับ -
ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ชาย 818 คน ในระดับ ปวส. 438 คน
ครูอาจารย์ชาย 46 คน หญิง 15 คน

1.10 วิทยาลัยอุเทนถวาย ตั้งอยู่ที่ถนนพญาไท อำเภอ -
ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ได้รับการยกฐานะขึ้นมาจากโรงเรียนช่างก่อสร้าง -
อุเทนถวาย เมื่อ พ.ศ. 2517 ปัจจุบันเปิดสอน 2 ระดับ คือ ระดับ -
ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ใน
สาขาวิชาช่างก่อสร้าง ช่างไม้ครุภัณฑ์ ช่างเขียนแบบ ฯลฯ ปัจจุบันมีนักศึกษา
ในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ชาย 1,078 คน หญิง 32 คน
ในระดับ ปวส. 90 คน ครูอาจารย์ ชาย 86 คน หญิง 39 คน

1.11 วิทยาลัยจักรพงษ์สุวรรณารัตน์ เป็นวิทยาลัยที่เพิ่งจะรับ
โอนมาจากกองทัพบก ตั้งอยู่ริมถนนสุขุมวิทซอย 1 ปัจจุบันเปิดสอนแผนกพลศึกษา
ช่างกล และ ช่างก่อสร้าง มีนักศึกษาในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย
ชาย 316 คน หญิง 342 คน ในระดับ ปวส. ไม่มี มี ครูอาจารย์
ชาย 9 คน หญิง 18 คน

2. ประเภทพลศึกษาและบริหารธุรกิจ

2.1 วิทยาลัยพณิชยการพระนคร ตั้งอยู่ที่ ถนนพินิจโลก ตำบลนางเลิ้ง อำเภอสุโขทัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2511 ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2512 ปัจจุบันเปิดทำการสอน 3 ระดับ คือ ระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับ - ประโยคครู-มัธยมธุรกิจ (ป.ม.ช.) วิชาที่เปิดสอนมีพณิชยการบัญชี เลขานุการ การตลาด ธุรกิจทั่วไป และฝึกหัดครูมัธยมธุรกิจ มีจำนวนนักศึกษาในระดับ - ม.ศ. ปลาย ชาย 1,573 คน หญิง 1,847 คน ในระดับ ปวส. และสูง กวา ชาย 521 คน หญิง 749 คน ครูอาจารย์ชาย 55 คน หญิง - 91 คน

2.2 วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ตั้งอยู่ที่ ตำบลบางแวก อำเภอภาษีเจริญ ธนบุรี ได้รับการยกฐานะขึ้นจากโรงเรียนพณิชยการธนบุรี เมื่อ พ.ศ. 2515 เปิดสอน 3 ระดับ คือ ระดับประโยคมัธยมศึกษาตอน - ปลายสายอาชีพ ระดับ ปวส. และระดับ ประโยคครูมัธยมศึกษา สาขาวิชา ที่เปิดสอน คือ พณิชยการบัญชี เลขานุการ การตลาด และฝึกหัดครูมัธยมศึกษา มีจำนวนนักศึกษาในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ชาย 1,301 คน หญิง 1,727 คน ในระดับ ปวส. และสูงกว่า ชาย 391 คน หญิง 658 คน ครู - อาจารย์ ชาย 48 คน หญิง 54 คน

2.3 วิทยาลัยบพิตรพิมุข ตั้งอยู่ที่ถนนจักรวรรดิ ตำบล - จักรวรรดิ อำเภอ สัมพันธวงศ์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้รับการยกฐานะขึ้น มาจากโรงเรียนบพิตรพิมุข เมื่อ พ.ศ. 2516 ทำการสอน 2 ระดับ คือ ระดับ ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ และระดับ ปวส. วิชาที่เปิดทำการสอน มี ศิลปศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ เลขานุการ ปัจจุบันมีนักศึกษาระดับประโยคมัธยมศึกษา ตอนปลายสายอาชีพ ชาย 326 คน หญิง 1,281 คน ในระดับ ปวส. ชาย 37 คน หญิง 142 คน มีครูอาจารย์ ชาย 24 คน หญิง 59 คน

2.4 วิทยาลัยพณิชยการพระนครศรีอยุธยา เปลี่ยนมาจากโรงเรียนการช่างสตรีวาสุกรี เมื่อ พ.ศ. 2509 ใ้รับการยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยพณิชยการพระนครศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 2517 เปิดสอนเป็น 2 ระดับ คือ ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ และระดับ ปวส. วิชาที่เปิดสอน คือ พณิชยการ บริหารธุรกิจ บัญชี เลขานุการ การตลาด และธุรกิจทั่วไป ปัจจุบันมีจำนวนนักศึกษาในระดับ ม.ศ. ปลาย ชาย 576 คน หญิง 1,002 คน ระดับ ปวส. ชาย 16 คน หญิง 19 คน จำนวนครูอาจารย์ ชาย 21 คน หญิง 42 คน

2.5 วิทยาลัยพณิชยการเซตุน ตั้งอยู่ที่ถนนประชาอุทิศ ราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ 6 ใ้รับการยกฐานะขึ้นมาจากโรงเรียนพณิชยการเซตุน เมื่อ พ.ศ. 2516 เดิมอยู่ที่ถนนมหาราช ตำบลท่าเตียน อำเภอพระนคร เนื่องจากสถานที่คับแคบจึงไ้ย้ายมาอยู่ที่ปัจจุบัน เปิดทำการสอน 2 ระดับ คือ ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ และระดับ ปวส. วิชาที่เปิดสอน คือ พณิชยการ บัญชี เลขานุการ การตลาด ปัจจุบันมีนักศึกษาในระดับ ม.ศ. ปลาย ชาย 962 คน หญิง 1,260 คน ระดับปวส. ชาย 129 คน หญิง 162 คน มีครูอาจารย์ ชาย 35 คน หญิง 43 คน

2.6 วิทยาลัยพณิชยการบางนา ตั้งอยู่ที่ตำบลบางนา ถนนสาย-บางนาตราด อำเภอพระโขนง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ใ้รับการยกฐานะขึ้นมาจากโรงเรียนพณิชยการบางนา เมื่อ พ.ศ. 2517 เปิดทำการสอน 2 ระดับ คือ ระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ และระดับ ปวส. วิชาที่เปิดสอน คือ พณิชยการ บัญชี เลขานุการ และการตลาด ปัจจุบันมีนักศึกษาระดับ ม.ศ. ปลาย ชาย 922 คน หญิง 1191 คน ระดับ ปวส. ชาย 40 คน หญิง 65 คน

3. ประเภทเกษตรกรรม

3.1 วิทยาลัยเกษตรกรรมบางพระ⁴¹ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 6 ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2501 ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ อ. 400/2498 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2498 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมปรับปรุงระดับมาตรฐานการศึกษา อาชีวเกษตร รวมทั้งการฝึกหัดครูเกษตร และการฝึกอบรมครูเกษตรให้มีประสิทธิภาพ และเป็นศูนย์กลางดำเนินการวิจัยงานการเรียนการสอนอาชีวเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาและแผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ในระยะแรกรับนักศึกษาเฉพาะข้าราชการครูที่มีวุฒิประโยคมัธยมอาชีวศึกษาตอนปลายเกษตรกรรม เพื่อเข้าเรียนฝึกหัดครูประถมศึกษา (ป.ป.ก.) ยกเลิกเมื่อมีการศึกษา 2504 พ.ศ. 2505 จึงเปิดรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกเกษตรกรรมและฝึกหัดครูมัธยมศึกษาเกษตรกรรม (ป.ม.ก.) นักศึกษาในปัจจุบัน ชาย 355 คน จำนวนครู - อาจารย์ ชาย 52 คน หญิง 13 คน

3.2 วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ใ้รับการยกฐานะขึ้นมาจากโรงเรียนเกษตรกรรมเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2499⁴² โดยรับนักเรียนที่เรียนสำเร็จชั้นมัธยมปีที่ 6 มาเรียนต่อ เพื่อรับประกาศนียบัตรอาชีวศึกษาชั้นสูง แผนกเกษตรกรรม พ.ศ. 2500 เปิดสอนแผนกฝึกหัดครูมัธยมศึกษาเกษตรกรรม โดยรับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูงแผนกเกษตรกรรม เข้าเรียนต่อ

⁴¹โครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา, โรงเรียนและวิทยาลัยเกษตรกรรม-สังกัดกรมอาชีวศึกษา พ.ศ. 2515, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2516), หน้า 12-13.

⁴²เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

สำเร็จแล้วได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยมเกษตรกรรม (ป.ม. ก.) พ.ศ. 2505
จึงได้ย้ายแผนกฝึกหัดครูมัธยมไปเปิดสอนที่วิทยาลัยเกษตรกรรมบางพระ พ.ศ. 2506
จึงได้เปิดระดับวิชาชีพชั้นสูงแผนกเกษตรกรรม โดยรับผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษา
ก่อนปลายสายอาชีพแผนกเกษตรกรรม สำเร็จแล้วได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
แผนกเกษตรกรรม (ปวส. เกษตรกรรม) ปัจจุบันมีนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง ชาย 562 คน หญิง 28 คน มีครูอาจารย์ ชาย 45 คน
หญิง 8 คน

3.3 วิทยาลัยเกษตรกรรมสุรินทร์ ตั้งอยู่ที่ตำบลนอกเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ได้รับการยกฐานะจากโรงเรียนเกษตรกรรมสุรินทร์ ตาม
ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2508 ปัจจุบันเปิดสอนใน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกเกษตรกรรม (ปวส.) มีนักศึกษาในระดับนี้
ชาย 304 คน หญิง 32 คน มีครูอาจารย์ ชาย 32 คน หญิง 11 คน

3.4 วิทยาลัยเกษตรกรรมนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ที่
ตำบลสีเสใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับการยกฐานะขึ้น
มาจากโรงเรียนเกษตรกรรมนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2508 ตามประกาศ
ของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 19 มีนาคม 2508 ปัจจุบันรับเฉพาะผู้
สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกเกษตรกรรม เพื่อเรียนหลักสูตร
ปวส. ปัจจุบันมีนักศึกษา ชาย 391 คน หญิง 32 คน มีครูอาจารย์ ชาย
33 คน หญิง 10 คน

3.5 วิทยาลัยเกษตรกรรมพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ที่ตำบล
ประจักษ์ ถนนป่าไผ่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้
รับการยกฐานะจากโรงเรียนเกษตรกรรมพระนครศรีอยุธยา ตามประกาศของ
กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2508 ปัจจุบันเปิดสอนเฉพาะระดับ
วิชาชีพชั้นสูง แผนกเกษตรกรรม มีนักศึกษาชาย 463 คน หญิง 80 คน

มีครูอาจารย์ ชาย 36 คน หญิง 7 คน

3.6 วิทยาลัยเกษตรกรรมปทุมธานี ตั้งอยู่ที่ตำบล -
 ประชาธิปไตย อำเภอนัญญบุรี จังหวัดปทุมธานี ได้รับการยกฐานะจากโรงเรียน
 เกษตรกรรมปทุมธานี เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2513 โดยเปิดสอนในระดับ
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกเกษตรกรรม มีหลักสูตร 2 ปี รับนักศึกษา
 จากผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ แผนกเกษตรกรรม ปัจจุบันมี
 นักศึกษาชาย 120 คน ครูอาจารย์ ชาย 35 คน หญิง 13 คน

3.7 วิทยาลัยเกษตรกรรมเจ้าคุณทหาร ตั้งอยู่ ณ ตำบล
 ลาดกระบัง อำเภอลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้รับการยกฐานะขึ้น
 มาจากโรงเรียนเกษตรกรรมเจ้าคุณทหาร ซึ่งย้ายมาจากจังหวัดนครปฐม
 (โรงเรียนเกษตรกรรมนครปฐม) เปิดทำการสอน 2 ระดับ คือ ระดับ -
 มัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพแผนกเกษตรกรรม และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
 แผนกเกษตรกรรม เป็นระดับวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2517 ปัจจุบันมีนักศึกษาระดับ
 ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ 281 คน ระดับวิชาชีพชั้นสูง 71 คน

3.8 วิทยาลัยเกษตรกรรมกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่บริเวณเกาะน้ำ
 ล้อมรอบ แก่งคอนกลาง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับการยกฐานะจาก
 โรงเรียนเกษตรกรรมกาฬสินธุ์ เมื่อ พ.ศ. 2517 ทำการเปิดสอน 2 ระดับ
 คือ ระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพแผนกเกษตรกรรม และระดับ -
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงแผนกเกษตรกรรม ปัจจุบันมีนักศึกษาระดับประโยคมัธยม
 ศึกษาดอนปลายสายอาชีพ ชาย 301 คน หญิง 51 คน ระดับวิชาชีพชั้นสูง
 ชาย 65 คน หญิง 7 คน ครูอาจารย์ของวิทยาลัย ชาย 29 คน -
 หญิง 4 คน

3.9 วิทยาลัยเกษตรกรรมจันทบุรี ตั้งอยู่ที่
 จังหวัดจันทบุรี ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยจาก -

จากโรงเรียนเกษตรกรรมจันทบุรี เมื่อ พ.ศ. 2517 เปิดทำการสอน 2 ระดับ คือ ระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ (เกษตรกรรม) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงแผนกเกษตรกรรม ปัจจุบันมีนักศึกษาในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพแผนกเกษตรกรรม ชาย 254 คน ระดับ ปวส. เกษตรกรรม ชาย 23 คน

3.10 วิทยาลัยเกษตรกรรมนาน ตั้งอยู่ที่บ้านคั้งกี้ หมู่ที่ 6 ตำบลฝายแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ยกฐานะขึ้นมาจากโรงเรียนเกษตรกรรมนาน เมื่อ พ.ศ. 2517 เปิดสอน 2 ระดับ คือ ระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพแผนกเกษตรกรรม และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงแผนกเกษตรกรรม มีนักศึกษาระดับ ม.ศ. ปลาย ชาย 301 คน หญิง 35 คน ระดับ ปวส. ชาย 62 คน หญิง 5 คน ครูอาจารย์ ชาย 30 คน หญิง 7 คน

3.11 วิทยาลัยเกษตรกรรมพิษณุโลก ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านกว้าง ถนนสิงห์วัฒน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใ้รับการยกฐานะขึ้นมาจากโรงเรียนเกษตรกรรมพิษณุโลก เมื่อ พ.ศ. 2517 ทำการเปิดสอน 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงแผนกเกษตรกรรม มีนักศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปลาย ชาย 306 คน หญิง 46 คน ระดับ ปวส. ชาย 54 คน หญิง 7 คน ครูอาจารย์ ชาย 29 คน หญิง 5 คน

4. ประเภททหารและศิลปกรรม

4.1 โรงเรียนเพาะช่าง เป็นวิทยาลัยที่ใจซื่อเคิม เมฆา จะได้เปิดในระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง และสูงกวาระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง คือ ระดับประโยคครูมัธยมช่าง (ป.ม.ช.) มาตั้งแต่ พ.ศ. 2491 แล้วก็ตาม ทั้งนี้เพราะศิษย์เก่าประสงค์จะให้ชื่อนี้ ซึ่งเป็นชื่อพระราชทาน การสอนในระดับวิชาชีพชั้นสูงเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2498 ปัจจุบันมีนักเรียนในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ชาย 1,016 คน หญิง 435 คน ระดับ ปวส. ชาย 750 คน

หญิง 354 คน ระดับ ป.ม.ช. ชาย 51 คน หญิง 28 คน ระดับ ป.ม.ช.
ชาย 111 คน. หญิง 74 คน มีครูอาจารย์ชาย 47 คน หญิง 36 คน

ตั้งอยู่ที่ถนนศรีเพชร อำเภอพระนคร กรุงเทพมหานคร

4.2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครใต้ ตั้งอยู่ที่ถนนเจริญกรุง
ตำบลยานนาวา อำเภอยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้รับการยกฐานะ
ขึ้นมาจากโรงเรียนการช่างสตรีพระนครใต้ เมื่อ พ.ศ. 2514 เปิดสอน 3 ระดับ
คือ ระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
และระดับประโยคครูมัธยมอาชีวศึกษา ปัจจุบันมีนักศึกษาระดับประโยคมัธยมศึกษา -
ตอนปลายสายอาชีพ หญิง 843 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหญิง 221 คน
ระดับ ป.ม.อาชีวศึกษา ชาย 1 คน หญิง 82 คน ครูอาจารย์ ชาย 4 คน -
หญิง 61 คน

4.3 วิทยาลัยชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ตั้งอยู่ที่ตำบลนางเลิ้ง
ใกล้กับวิทยาลัยพณิชยการพระนคร อำเภอคลองสาน กรุงเทพมหานคร เป็นวิทยาลัยที่
ได้รับการยกฐานะมาจากโรงเรียนช่างตัดเสื้อ เมื่อ พ.ศ. 2515 เปิดสอน -
3 ระดับ คือ ระดับประโยคมัธยมอาชีวศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ระดับวิชาชีพ
ชั้นสูง และระดับประโยคครูมัธยมอาชีวศึกษา ปัจจุบันมีนักศึกษาในระดับประโยค -
มัธยมอาชีวศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ชาย 182 คน หญิง 657 คน ระดับ ปวส.
ชาย 45 คน หญิง 176 คน ระดับ ป.ม. ชาย 17 คน หญิง 103 คน
ครูอาจารย์ ชาย 21 คน หญิง 27 คน

4.4 วิทยาลัยโชติเวช ตั้งอยู่ที่ตำบลทะเลเวศร์ ถนนสามเสน
กรุงเทพมหานคร ได้รับการยกฐานะมาจากโรงเรียนการช่างสตรีโชติเวช เมื่อ
พ.ศ. 2517 ปัจจุบันเปิดทำการสอนเป็น 2 ระดับ คือ ระดับประโยคมัธยม -
ศึกษาตอนปลายสายอาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (การช่างสตรี)
ปัจจุบันมีนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หญิง 843 คน ระดับ ปวส. หญิง 55 คน

มีครูอาจารย์ ชาย 2 คน หญิง 61 คน

ตารางที่ 3 จำนวนสถานศึกษา ครู อาจารย์ นักศึกษา สังกัด -
กองวิทยาลัย กรมอาชีวศึกษา แยกตามประเภทของ
สถานศึกษา ปีการศึกษา 2517

ประเภทของสถานศึกษา	จำนวน สถานศึกษา	จำนวนครู อาจารย์	จำนวนนักศึกษา		
			ระดับ ม.ศ.ปดย	ระดับ ปวส. และสูงกว่า	รวม
การช่างอุตสาหกรรม	11	1,391	10,425	12,037	22,462
พาณิชย์กรรม	6	553	13,968	2,929	16,897
เกษตรกรรม	11	456	2,342	2,661	5,003
คหกรรมและศิลปกรรม	4	268	4,079	2,068	6,147
รวม	32	2,668	30,814	19,695	50,509

* ที่มา : กองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 จำนวนผู้สำเร็จ ม.ศ. 6 สมัครงเรียนต่อ ปวส.^{*1}
และจำนวนที่รับได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2511 - 1515

ปีการศึกษา	จำนวน ผู้สำเร็จ ม.ศ. 6	ปีการศึกษา	จำนวนผู้มาสมัคร ^{*2} เรียนต่อ ปวส.	จำนวนที่ รับได้	% ที่รับได้
2511	11,642	2512	13,432	3,741	27.85
2512	12,082	2513	18,935	5,109	26.98
2513	13,671	2514	20,704	5,568	26.89
2514	13,355	2515	23,116	6,661	28.81
2515	17,634	2516	26,691	6,762	25.33

*1 ที่มา : กองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา

*2 รวม ผู้ที่สำเร็จจากโรงเรียนราษฎร์และตกค้างมาจากปีก่อน ๆ

การบริหารงานในโรงเรียนและวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา

ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรมอาชีวศึกษา
คือตำแหน่งอาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ ซึ่งกรมอาชีวศึกษาเป็นผู้แต่งตั้งให้ไปดำรง
ตำแหน่ง เพื่อบริหารงานในสถานศึกษาและปกครองบังคับบัญชาครู นักเรียน
พนักงาน ภารโรง เป็นผู้ที่มีอำนาจสิทธิ์ขาดแต่ผู้เดียว สำหรับตำแหน่งอื่น ๆ
เช่น ผู้ช่วยครูใหญ่ หรือ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ก็มีได้มีการกำหนดตายตัวลงไป

โรงเรียนหรือสถานศึกษาแห่งใดจะมีก็ได้หรือไม่มีก็ได้ แล้วแต่ผู้บริหารสถานศึกษา
 แห่งนั้นจะวินิจฉัยเอาเอง แล้วจึงทำหนังสือขออนุมัติให้กรมแต่งตั้งต่อไป สำหรับ
 โรงเรียนใหญ่ ๆ เช่น โรงเรียนพณิชยการพระนคร⁴³ ก็กำหนดให้มีผู้ช่วย -
 อาจารย์ใหญ่ที่ขออนุมัติแต่งตั้งเป็นทางการ หัวหน้าครูผู้ปกครองชาย หัวหน้า
 ครูผู้ปกครองหญิง หัวหน้าสายวิชาต่าง ๆ ซึ่งอาจารย์ใหญ่ประกาศแต่งตั้งเป็นการ
 ภายในเพื่อช่วยอาจารย์ใหญ่บริหารงานต่าง ๆ ในโรงเรียน

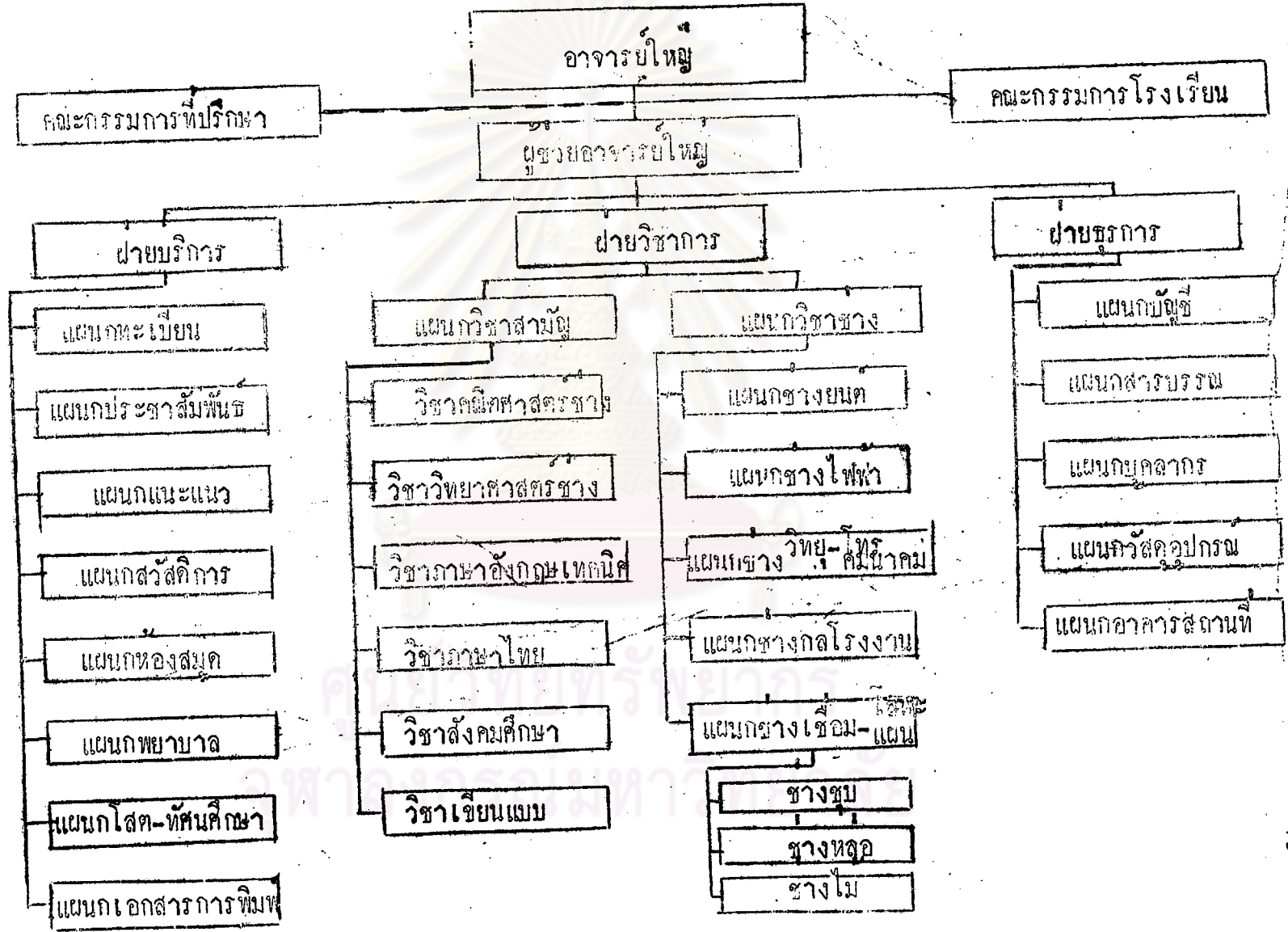
พ.ศ. 2504 ชู แสงศักดิ์⁴⁴ ได้นำเอาระบบบริหาร -
 โรงเรียนแบบตะวันตกเข้ามาใช้ที่โรงเรียนช่างกลพระนครเหนือเป็นครั้งแรก โดย
 มีการแบ่งสายงานออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ และ
 ฝ่ายบริการ และแบ่งงานแต่ละฝ่ายออกเป็นแผนกงานย่อยเพื่อรับผิดชอบงานอีกทีหนึ่ง
 ซึ่งนับว่าเป็นการกระจายงานออกไปอย่างกว้างขวาง มีระบบระเบียบแบบแผน
 คั่งแน่นภูมิต่อไปนี้

⁴³ ธรรมนูญ อัครพานิช, คำสัมภาษณ์เรื่อง การบริหารงานในโรงเรียน,
 (โรงเรียนพณิชยการพระนคร : 25 มีนาคม 2517 เวลา 9:30น.)

⁴⁴ โรงเรียนช่างกลพระนครเหนือ, ประวัติโรงเรียน, (เอกสารโรเนียว:
 30 ส.ค. 2516), หน้า 1.

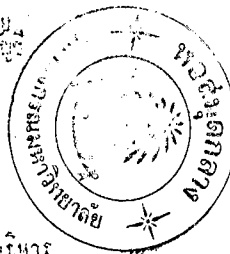
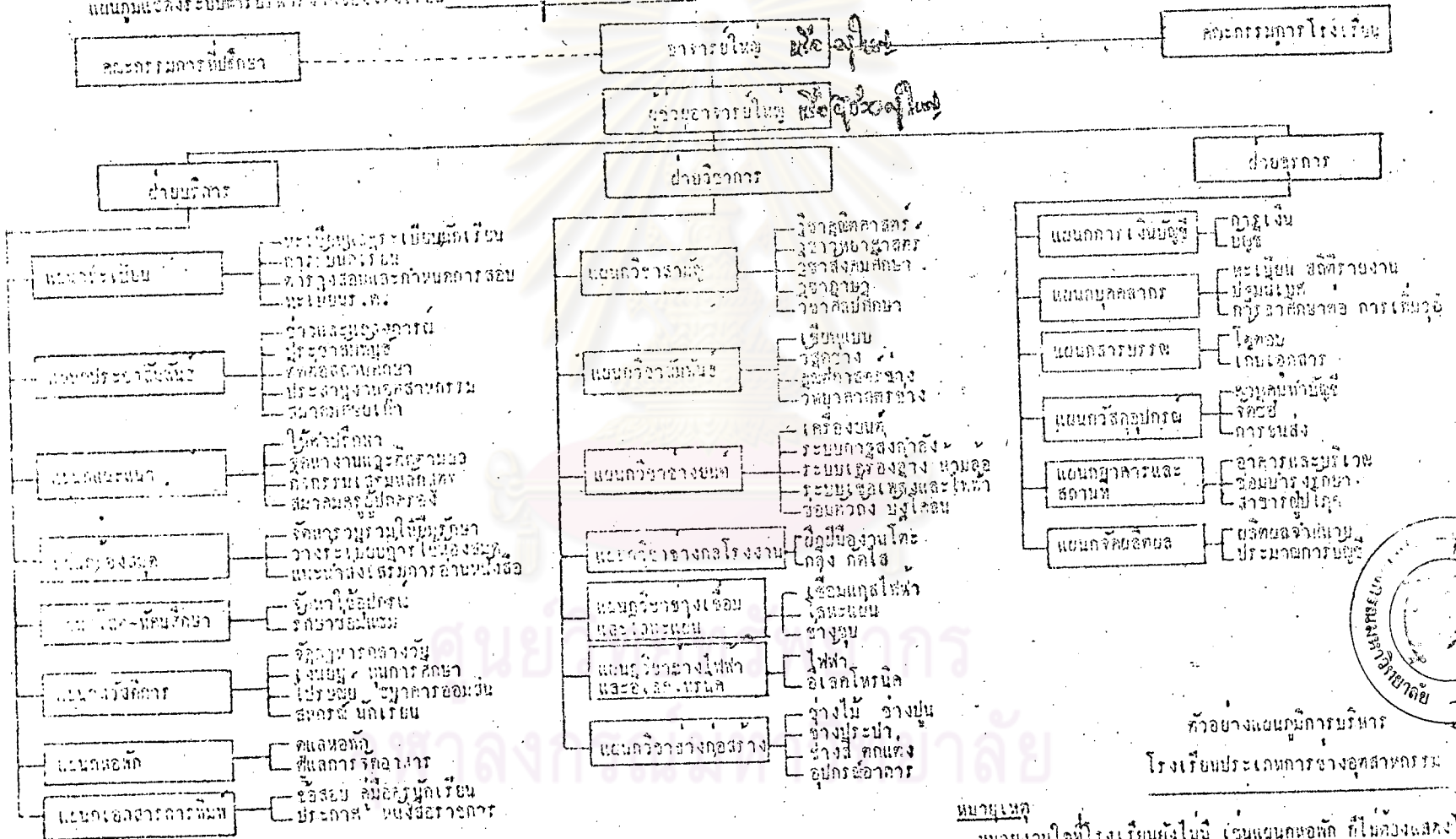
ระบบการบริหารงานโรงเรียนช่างกลพระนครเหนือ

พ.ศ. 2504

แหล่งข้อมูล : โรงเรียนช่างกลพระนครเหนือ

แผนภูมิแสดงระบบการบริหารงานของโรงเรียน - **โรงเรียนอรัญนทร พ.ศ. ๒๕๑๐**

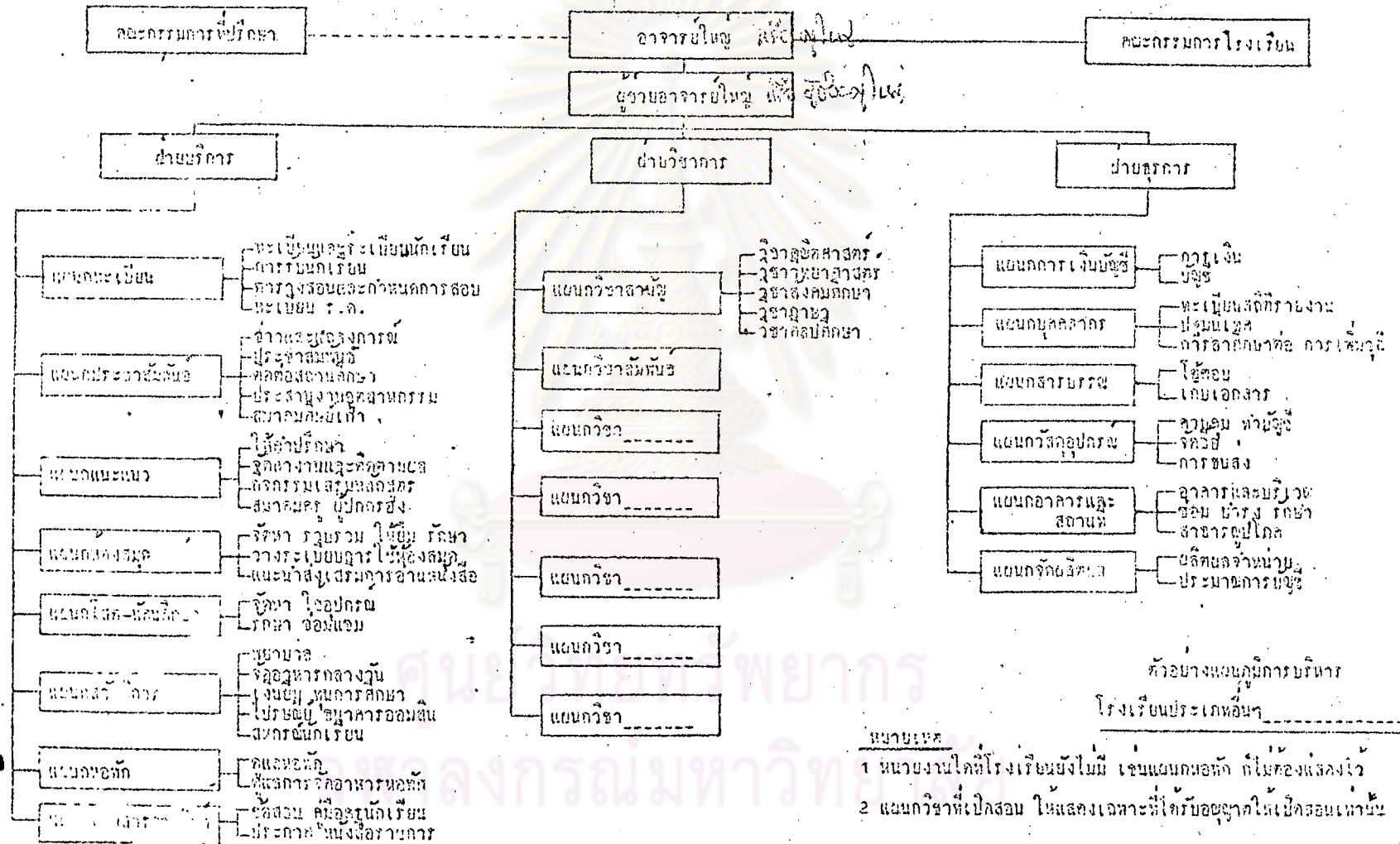

ตัวอย่างแผนภูมิการบริหาร
โรงเรียนประเภทการช่างอุตสาหกรรม

หมายเหตุ
๑. นายงานโลหที่โรงเรียนยังมี เช่นคนคนหอพัก ที่ไม่คงแสงไฟ

แหล่งที่มา : ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารโรงเรียน พ.ศ. ๒๕๑๐

แผนผังโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ประเภทอื่น ๆ พ.ศ. ๒๕๑๐

ตัวอย่างแผนผังการบริหาร
โรงเรียนประเภทอื่น ๆ

หมายเหตุ
1. นายงานใหญ่โรงเรียนยังไม่ เชนแผนกออก ถ้าไม่คงแสดงไว้
2. แผนกวิชาที่เปิดสอน ในแสดงเฉพาะที่ได้มีอยู่ทุกโรงเรียนเท่านั้น

แหล่งที่มา : ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารโรงเรียน พ.ศ. ๒๕๑๐

พ.ศ. 2507 กรมอาชีวศึกษาได้ออกระเบียบกรมอาชีวศึกษา
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยผู้อำนวยการ
การวิทยาลัย พ.ศ. 2507 โดยกำหนดไว้ว่า สถานศึกษาจะเสนอชื่อมาให้กรม -
พิจารณาใดต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงจะได้รับการพิจารณา

พ.ศ. 2510 กรมอาชีวศึกษา ได้ออกระเบียบกรมอาชีวศึกษา
ว่าด้วยการบริหารโรงเรียน พ.ศ. 2510 ให้ผู้บริหารโรงเรียนบริหาร โดยกำหนด
ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนตามแบบของโรงเรียนช่างกลพระนคร เนื้อ
ที่ไซ้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ดังแผนภูมิในหน้า 74, 75

วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ เป็นวิทยาลัยแห่งแรกที่ได้อำนาจ
ระเบียบแบบแผนการบริหารวิทยาลัยไว้ โดยแบ่งระบบการบริหารออกเป็นตำแหน่ง
ต่าง ๆ คือ

- ผู้อำนวยการ
- รองผู้อำนวยการ
- หัวหน้าฝ่ายวิชา
- หัวหน้าแผนกวิชา

พ.ศ. 2511 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา พ.ศ. 2511 (รายละเอียดในภาคผนวก)
โดยประกาศใช้ เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2511 โดยกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่
ของวิทยาลัยดังนี้

- ผู้อำนวยการ
- รองผู้อำนวยการ
- หัวหน้าฝ่าย
- หัวหน้าคณะวิชา
- หัวหน้าแผนกวิชา

หัวหน้าแผนกงานต่าง ๆ

อาจารย์

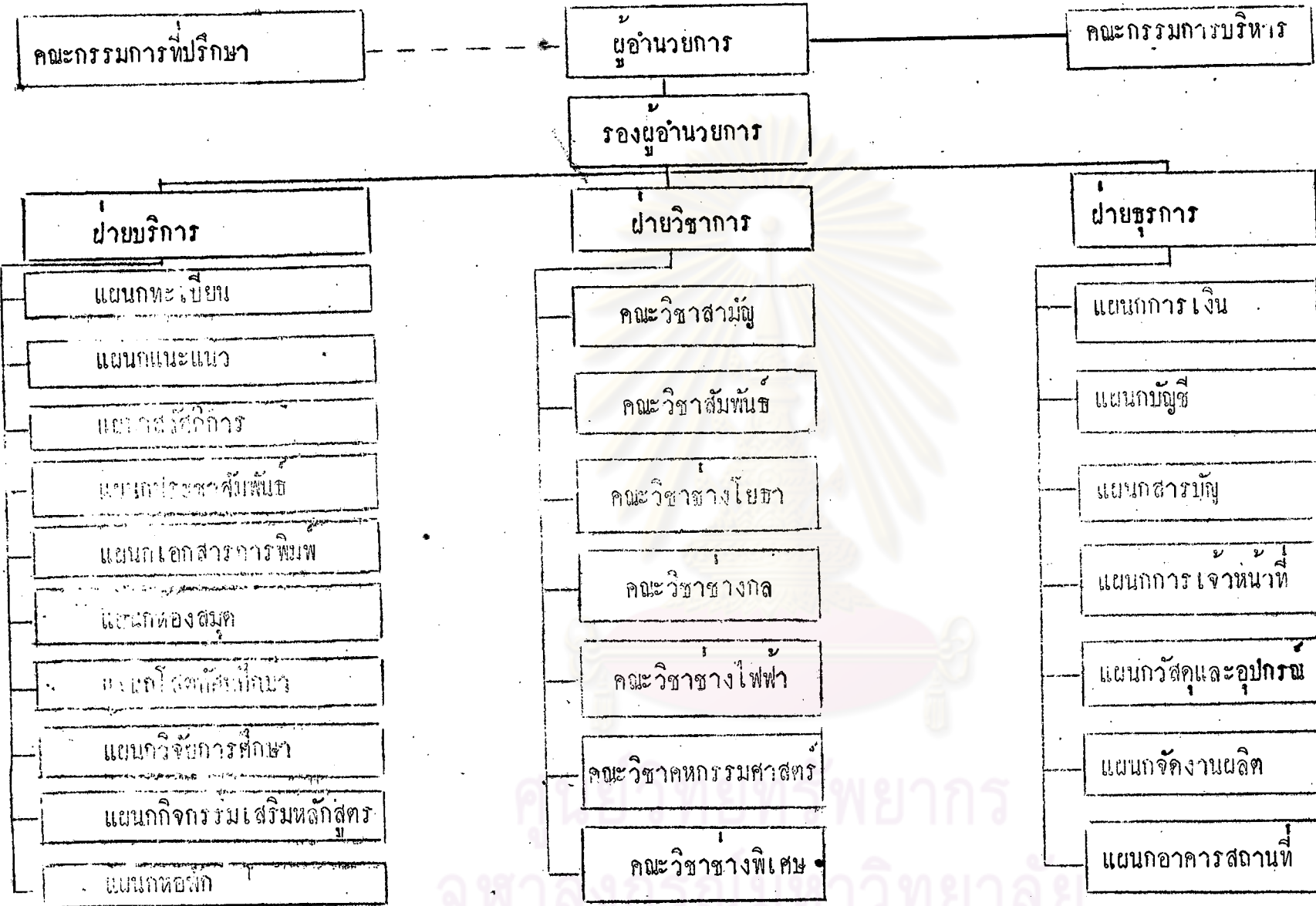
ครู

พนักงาน

คณงานภาารโรง

ปัญหาการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา

หลังจากวันที่ 14 ตุลาคม 2516 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในวงการศึกษาก็มีการเดินขบวน ประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงในสิ่งเก่า ๆ ที่ล้าสมัย ยังมีใ้มีการปรับปรุง การเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ อันจะพึงมีพึงได้จาก การเดินขบวนหรือเรียกร้องสิทธินั้น ๆ รัฐบาลชั่วคราวที่ตั้งขึ้นมา ก็พยายามอย่างยิ่งที่จะประนีประนอมให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ก็อนุโลมกันไป เพื่อให้เกิดผลดีแก่ประเทศชาติ การดำเนินกรดังกล่าวมีอาจจะดำเนินไปได้ด้วยดี เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีได้มีการปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงระเบียบแบบแผนให้ เป็นไปตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย จึงเกิดความวุ่นวายขึ้นทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา มีการเดินขบวน - ประท้วงเรียกร้องสิทธิจากผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ มีการทะเลาะวิวาทกันระหว่างสถานศึกษาด้วยการนำของผู้ที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนนักศึกษา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ นอกจากจะเป็นไปอย่างรวดเร็วแล้ว ยังเป็นประโยชน์ที่จะทำให้ผู้บริหารได้เริ่มปรับปรุงระบบการบริหารการศึกษาให้ถูกต้องตามระบอบ - ประชาธิปไตยต่อไป

วิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา เปิดทำการสอนหลายระดับ คือ ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวนนักศึกษาที่รับเข้าศึกษา และสมาคมศิษย์เก่าคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษา มีเป็นจำนวนมากเกินความต้องการ, สถานที่เรียนคับแคบ บางแห่งต้องเปิดการศึกษาเป็น 2 รอบ คือ รอบเช้าและรอบบ่าย ลักษณะของวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เปิดสอน ลักษณะวิชาไม่เหมือนกัน มีความแตกต่างกันในระดับความรู้ ความสามารถ และ ความถนัดทางวิชาชีพ ลักษณะการบริหารวิทยาลัยแต่ละแห่งก็แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเพื่อที่จะวิเคราะห์ถึงการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยต่าง ๆ ว่า เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้

1. เพื่อจะศึกษาสภาพปัจจุบันและอดีตในเรื่องการบริหาร - อาชีวศึกษา และการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา
2. เพื่อจะวิเคราะห์และเปรียบเทียบการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา
3. เพื่อจะศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา พร้อมทั้งศึกษาวิธีการแก้ไข เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขการบริหาร - กิจการนักศึกษาต่อไป
4. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษาได้นำไปศึกษาและหาทางปรับปรุงโรงเรียนและวิทยาลัยต่อไป
5. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่ทำการศึกษาได้ทำการศึกษา และ คนคว่าเพื่อประโยชน์ของการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. วิทยาลัยที่จะใช้เป็นประชากรในการทำการวิจัยครั้งนี้ ทำการสุ่มจากวิทยาลัยทั้งหมดของกรมอาชีวศึกษา 32 แห่ง จำนวนกึ่งหนึ่ง โดยแบ่งเป็นประเภทของการอาชีวศึกษาแต่ละแขนงดังนี้
 - 1.1 วิทยาลัยกรรม 3 แห่ง
 - 1.2 เทคนิคและช่างอุตสาหกรรม 6 แห่ง
 - 1.3 เกษตรกรรม 5 แห่ง
 - 1.4 ศิลปกรรมและคหกรรม 2 แห่ง
2. จำนวนนักศึกษาที่ใช้ทำการวิจัยนี้ ทำการสุ่มจากจำนวนนักศึกษาทั้งหมดในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและสูงกว่าของวิทยาลัยที่สุ่มได้ จำนวน 5 เปอร์เซ็นต์
3. จำนวนครูอาจารย์ที่ใช้ทำการวิจัยเป็นครูอาจารย์ที่ทำการสอนประจำในวิทยาลัยที่จะทำการวิจัย จำนวน 10 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนครูอาจารย์ทั้งหมดที่จะทำการวิจัย
4. มุ่งที่จะศึกษาถึงสภาพการบริหารอาชีวศึกษา และการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัด กรมอาชีวศึกษา นับตั้งแต่เริ่มตั้งวิทยาลัยเป็นต้นมา - จนถึงปัจจุบัน

สมมุติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าสภาพการในเรื่องการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัยนี้

จากผลของการวิจัยนี้ผู้วิจัยคาดว่า

1. อาจจะช่วยให้ทราบถึงแนวโน้มในการจัดบริหารอาชีวศึกษาของไทยและการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัย ในอนาคตได้
2. อาจจะช่วยทราบถึงข้อบกพร่องของการบริหารกิจการนักศึกษาได้
3. อาจจะช่วยทราบถึงข้อแตกต่างของการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยประเภทต่าง ๆ ได้
4. อาจจะช่วยทราบถึงแนวทาง อุปสรรค พร้อมทั้งวิธีการ - แก้ไข ในเรื่องการบริหารกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยได้

วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

1. จะทำการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับระบบการจัดองค์การและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียนนักศึกษา จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยอื่น ๆ เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปสอบถามและสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา
2. ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดตั้งวิธีดำเนินการ ตลอดจนข้อบังคับต่าง ๆ ของวิทยาลัย

3. วิทยาลัยที่จะทำการศึกษา จะสุ่มจากวิทยาลัยในสังกัด กรมอาชีวศึกษาทั้งหมด โดยพิจารณาจากสถานศึกษาใน กรุงเทพมหานคร 50 เปอร์เซ็นต์ สถานศึกษาใน - ส่วนภูมิภาค 50 เปอร์เซ็นต์

4. จำนวนประชากรที่จะทำการสอบถามและสัมภาษณ์คือ เกณฑ์ ดังนี้

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยที่จะทำการศึกษา ทุกคน

4.2 ครูอาจารย์ที่จะทำการศึกษา จำนวน 10 เปอร์เซ็นต์ ของแต่ละวิทยาลัยที่จะทำการศึกษา

4.3 นักศึกษาที่จะทำการศึกษา จำนวน 5 เปอร์เซ็นต์ ของแต่ละวิทยาลัยที่จะทำการศึกษา

คำจำกัดความ

"นักศึกษา" หมายถึงนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ปวส. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง) หรือสูงกว่า

"ผู้บริหาร" หมายถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาของแต่ละวิทยาลัย

"ครูอาจารย์" หมายถึงครูอาจารย์ที่กำลังทำการสอนอยู่

ณ วิทยาลัยที่จะทำการวิจัย

"กลุ่มที่ 1" หมายถึงวิทยาลัยที่เป็นประเภทการช่างและ -

อุตสาหกรรม

"กลุ่มที่ 2" หมายถึงวิทยาลัยประเภทพาณิชยกรรม

"กลุ่มที่ 3" หมายถึงวิทยาลัยประเภทเกษตรกรรม

"กลุ่มที่ 4 " หมายถึงวิทยาลัยประเภทศิลปกรรมและคหกรรม

"ปวส." หมายถึงประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

"ปวช." หมายถึงประกาศนียบัตรวิชาชีพ

"ม.ศ. ปลาย" หมายถึงประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย